

De gloria sanctimonial que
 Azeline apparuit in spea ignea
 a de tunica sancti David.
 capitulu. xliij.
De gloria moachi qui ad in
 star sagitte fuit an deū. ca. xlv.
De scola eius ania in specie
 colube assumpta est. ca. xlvj.
De manu scriptoris in Arnif
 burg. ca. xlvij.
De odore magistri Petri can
 toris. ca. xlvij.
De predicatoris ordinis pmon
 strationis. ca. xlix.
De ciue in cuius cruribus scriptu
 erat Ave Maria. ca. l.
De ouerso qui dixit pectus suum
 quasi lapide maximo pmi cum mo
 reretur. ca. li.
De morte Theoderici a Bun
 thxi. ca. liij.
De ouilo qui dixit Cystercesem
 ordinem maximam habere gloria
 in celo. ca. liij.
De glorificatione pedum cuius dā
 magistri. ca. liij.
De David mocho qui oculos in
 sole defixit. ca. lv.
De totibus electorum post resur
 rectionem. ca. lvi.
De Sinolpho teplaio. lviij.
De sancta Maria que obtinu
 it ne angelus secundo bucinaret.
 capitulu. lviij.
De celesti Iherusalem a gloria

Duodecīa. distīctō.

sanctorum. ca. lix.

Expliuit capitula.

Incipit duodecīa distīctō
 de premis a gloria mortuorum
 Capitulu primum. Mon
 nachus.

Sicut hora vnde
 ma. die ad occa
 su trahit: ita du
 odecīa eundem co
 cludit. Bñ autē
 in distīctōne duodecīa tractā
 du: de premiis mortuorum arbi
 troz qz die opleto laborantes in
 vinea remunerantur. Vnicuiqz
 hominū dies suus est p̄sens vi
 ta: videat quō laborat in vinea
 id est in ecclesia. Dies hxc qbz
 dā breuior: qbusdā longior: q
 busdā clarior qbusdā obsuri
 or efficit. Dies hxc alijs est hy
 emalis hñs scz qm infirmitate
 sūt a in agustijs. Alijs est iua
 lis eis videlicet qm gla viuūt a
 delicijs. Alijs vero vnalis qm
 flore sūt iuuetutis n nullis au
 tūnalis: id est eis q etate ma
 tura pondere defluūt senectutis
 Duo sunt loca eternalit a deo
 preparata in quibus labor diu
 nus remunerat celum scilicet
 a infernus. In celo merces est
 iustorum. In inferno merces
 reproborum. De illo iudex in fi
 ne bonis a iustis dicturus est.

Venite benedicti p̄ris mei. p̄ci-
p̄ite regnū qđ vobis p̄p̄atū
est ab origine mūdi. de isto ve-
ro. **I**te maledicti in ignē eter-
nū. qui patis est d̄p̄ abolo et ā
gelis eius. Quāta sit merces iu-
storū. qđ ineffabilis qđ amirabi-
lis. qđ inenūabilis. **I**saias bre-
uī sermōe op̄prehendit dicens
Oculus nō vidit deus absq̄te
que p̄p̄astī diligētib⁹ te. de
p̄mis īf̄rmī qđ ienūabiles sunt
nouē sp̄tialius notant. que se-
quēti versiculo op̄prehendūtur
Pir. mīx. nor. vermīs. flagra. vi-
cula. pus. pudor. horroꝝ. **N**ec
tor̄m̄ta nouē fine mōq̄ carēt
Est adhuc tertius locus post
hāc vitā quibusdā electis ad
purgandū deputatus: et a re-
purgatorū vocatus. **D**ic t̄pa-
lis est. durās vsq̄ diei iudiciī
Quāta vero sit futura glōria
bonorū siue pena malorū. q̄bz
etiā suffragiis iuuari possint:
hī qđ in p̄mis sūt purgatorijs
et si n̄ plene qđ p̄orsus est im-
possibile. ex hīs tñ que sequū-
tur exemplis. maiora poteis p̄-
pendere. **A**pollom⁹. **P**rimūz
mibi oñdas tor̄m̄ta reproboꝝ.
Deinde penas purgatorias
bonorū. **N**ouissime glōriā et
gaudiū iustorū. vt sic nostra
collatio cū leticia finiat. **C**e-

sarius. Quāta sint tor̄m̄ta ty-
rannorū. exactorū. v̄furariorū.
adulatorū. sup̄borū. siue aliorū
qđ grauiter deū offenderūt. nec
p̄mituerūt scđm qđ a religiosīs
didici p̄sōis q̄busdā tibi p̄a-
dāz exemplis. **C**a. ij.

Lodewic⁹ lantgūi⁹ max-
im⁹ tyrān⁹ fuit. de quo
supradictū est in distīctōe p̄-
ma cap̄lo tricesimo q̄rto. hic
cū moriturus esset. p̄cepit am-
icis suis dicēs. **M**ox vt mortu⁹
fuero cucullā ordmīs cysterci-
ensis mibi induite et ne hoc fi-
at merituēte diligentissimē caue-
te. **O**bedierūt illi mortuus est
et cucullatus. **Q**uod vbi miles
q̄dam vidit cōmilitones pro-
mice allocutus est dicēs. **V**ere
nō est similis dñō meo in omī
virtute. **E**n miles erat. nō ha-
buit parē in actibus militie fa-
ctus vero mōachus omībus fa-
ctus est forma discipline. vide-
te qđ diligenter custodit silen-
tiū suū. **N**ec vnū qđdem verbū
loq̄tur. **A**nima vero ei⁹ cū edu-
cta fuisset de corpe p̄ncipi demo-
niorū p̄ntata est. sicuti cuiāz
manifestissimē reuelatū est. **S**e-
dente eodē tartarico sup̄ puteū
et cū manu tenēte huiusmo-
di verb⁹ lantgrauū salutauit
En viat dilect⁹ amic⁹ noster

ostendite illi triclīna nra. apō-
thecas nostras: cellaria nostra
sicq; eum huc reducite. Dedu-
cto misero ad loca penarum i
quib; nihil aliud erat nisi plā-
ctus fletus et stridor dēncium et
reducto: sic pnceps pncipem
affatur. **B**ite amice de cypho
meo. **I**llo valde reluctantē: cum
nihil pficeret. pmo eo actus bi-
ter; flamma sulphurea de ocu-
lis. naribusq; eius erupit. **P**t?
hoc sic mfit. **N**ō considerabis
puteū meū cuius pfunditas si-
ne fundo ē. **A**motoq; opimēto
eum in illū misit et remouit. **E**c-
ce iste ē puteus in quo eum cle-
ricus vidit. sicut predictum ē
dīstīnctōe prima capitulo tri-
cesimo quarto. **Ca. iij.**

Non ē dū q; alter quidā
pnceps salemanie mortu-
us est. post cuius obitum cum
quidā sacerdos. cui multa bō
fecerat. die noctuq; lacrimis et
gemitu dō p illius anima sup-
plicaret. nescio quis sanctorū
ei in oracōe assistens ait. **Q**ua-
re tm laboas p homine hoc dā
nato? **N**ihil enim illi prodest
pmo magis obest. eo q; anima
eius in pfundo inferni dīmersa
est. **R**espondente sacerdote dō
mine multa bō fecit mihi. mul-
tū. n. illi teneor. **S**cūs sbiung

it. **C**essa p eo orare. q; anno in-
tegro anteq; sepeliētur mortu-
us ē. cuius corpus malignus
spiritus loco anime vegetabat
fuerat idem pnceps tyrannus
maximus vir magnanim? mo-
dicū habens timoris domini.

Appollom? **N**ō putavi cor-
p? hūanum sine anima posse
comedere. bibere. vel dormire

Cesarius. **S**imile legitur i
vita sacti Patricij hibernens-
epi de quodā homine. qui au-
gam eius occidit. In cuius cor-
pe dyabolus multis ānis p ai-
ma habitans. cum ad nutum
sacti exiisset. corpus corruit et i-
puluēz redactū ē. **I**tē hīc audi-
ui a mōcho nrō. **B**erardo quō-
dā Būnēse scolastico **Ca. iij.**

Queric? qdā tā egregiā et
tā dulcē vocē hēbat vt au-
diē illā delīcie reputarētur die
qdā vir qdā religiosus supue-
nīes et cythare illi? dulcedinē
auē pīpiēs ait. vox ista hōmis
nō ē. s; dyaboli. **C**ūctis vō ad-
miratib; dēonē adiurauit et exi-
iuit. caduere mox corruēte ac-
fētēte. **E**t intellexerunt oēs idē
corpus a demone diu fuisse lu-
dificatum. **A**ppollomus.
Elon dubito. quim demones
valde illorum animas torque-
ant quorum corpora in pnti sic

Duodecima Distinctio

Iudificat. **C**esari⁹. Verū dī
cis. Nūc reuertamur ad tōrme
ta tūānoꝝ. qꝫ hxc p occasiōem
dicta sunt.

Ca. v.

In villa Entemig que i territo
rio Būnenfi ē sita: miles qd aꝫ
nobis walterus nomine habi
tās: erat tam domui nrē qꝫ ordi
ni satis obsequiosus. **D**ic cum
tempe quodā grauit infirma
ret solusqꝫ iaceret: dyabol⁹ illi
ad pedes leuili visibiliter appuit
Erat at sicut ipse nob retulit: fa
ties eius ad instar symee dispo
sita cornua hūscapna. In cui⁹
aspeū cum terreret: postea cō
fortat⁹ ait. Quis vel qd es. vñ
venis: vel qd qris? Rndit mō
strū. Dyabol⁹ sum: animā tuā
tollere veni. Dicēte milite. Recē
de leccator: certe animā meam
nō tolles xpo me o mendo. **S**b
iunxit ille. waltere. si mibi dse
seris: hominū qꝫ feceris. nō solū
incolumitati te restituā. qñ eci
am sup ōnem tuā p gemē te di
tato. Rndit miles. Satis hxo.
de diuicijs tuis fallacibꝫ nō cu
ro. vñ ergo tibi thesauri? **I**nfrā
terminos inquit curie tue mfi
mīti occultatur. Cū quo cur mī
les iam loq delectaretur. ait. Dic
mibi vbi ē aia domi mei wilhel
mi comitis Juliacens nup defū
cti? Rnt dyabol⁹. Posti castra

De Pena a glia mortuor.

vicina. wolkēburg a Drachi
uels. **N**ouū inqt. Et ille. Per fi
dem meā tibi dico. si ferrea cēt
tam castra qꝫ eoz mōtana. a i
illo loco mittent vbi aia wil
helmi est ante qꝫ sup cilū supi⁹
inferiori iungi possit liqfierent.
Quo dicto mox cachinnado
sb iunxit. **A**rdor iste balneus la
cteū ei est. In futuro qñ cor p⁹
suū anima resumet tūc p mūm
penam debitā recipiet. **R**equi
sit⁹ de aia. **D**erici comitis. Sei
nenf rndit. Certe nos illā ha
bemus. De pena tñ illius nībil
expssit. **A**diecit eciā interroga
re illū de prē suo. **A**d qd rndit
ille. viginti annis a vno illum
habuim⁹ sed monocla illa. a
calu⁹ ille atqꝫ pediculofus q in
solario iacet. nob euz a bstule
rūt. **M**onoculā wcauit vxorē
eius. qꝫ p anima eius iugit laē
mādo oclm vñū pdidit. **C**al
uū dixit filiū eius. **T**hoderic⁹
mōchum nrū. qui ad viādū
germanū eodē tempe aduene
rat. **I**nrogatus vno de p dca
matrona. Rndit. vere nūqꝫ po
testati nrē addicta ē. eo qꝫ mu
lier bona est ac sancta. **F**ratrē
autē tuū Lambertū sic sellauī
m⁹ ut nrū ius euadere nō pos
sit qui añ paucos ānos defun
ctus ē vir auarus a pecuipus.

Dicente itēz milite. Dic mī. Dē
q̄ loco vīnīstī nūc ad me? Rñ
dit demō. **E**go a socij mei era
mus in exeq̄is cuiusdā abbatis
se migri ordisegressum anime
eius p̄stolātes. Tūc miles q̄t
eratis ibi? Rñdit demō. Nōstī
nem? in Cottinforst? Optime
in q̄t noui. Et ille. Nō sunt tot
folia in arborib? quot illic fu
imus cōgregati. Non est tam
grādis silua in prouīntia n̄ra
Et q̄d optinūistis ibi? Rñdit
lxu mībil femīa fuit religioſa s̄
vt Michael archangel? sup
ueniens cū fuste ferreo sic nos
cecidit a cēdēdo fugauit vt di
spgeremur: quēadmodū pul
uis qui a turbīne impellit. **A**
Apollomī? Si tot demōes cō
gregati sunt i egressū vñ? anī
me cōstat innumeros esse q̄ p
latitudīnē mūdi quotidie mlti
moriūntur. **C**esariū. Licet
maligni spirit? ita sint in vno
loco q̄ nō sint in alio attamē
tā agilis sunt nature: vt vno
momento diuersa tñseant spa
tia terrarū. Vel dici potest q̄
cū forciōzi numero inīstāt in
stis morientibus: q̄ malis de
q̄bus certi sunt. **A**pollomī?
Placet q̄d dicis. **C**esariū.
Requiritur etiam si esset in obitu
domini. **B**euardi abbatis no

stritūc recēter mortui. **R**espo
dit. Nō est tñ harena in litto
re maris quot ibi fuims. Sed
modicū ibi optinūm? quia
pediculosi illi more porcorū in
humo iacēdo grūmētes: nō
sinebant propius nos accēde
re. **H**abēt p̄terea domū quan
dam fufurrij capitulū notās:
In qua omīa nobis que delin
quūt subtrahūtur. Et dixit mi
les. Quomō stultissime ausus
fuisti ad obitum viri tam iusti
venire? **A**usus iquit. Ego pre
sens fui: vbi dei fili? expirauit
sedens super brachium crucis.
hoc verbū a demone prolātū:
et a layco recitatū maxime mi
hi fidem fecit dictorū: eo q̄ in
glosa legat? super Thobiam
Dicēte waltero. **Q**ue fuit po
tio vestra in Christi morte?
Respondit nulla. **M**alo no
stro illic vīnīmus: quia virtu
te morientis turbatiā exagita
ti: detrusi sumus in infernum.
Multa alia cū demone quoti
ens solus erat cōferebat: que
post q̄ oualuit mltis recitauit
Vis nūc audire: qual? predi
ci comitis finis fuerit et penas?
Apollomī? Etia. **C**esari?
Infirmatus vro in castro suo
Rietbiecke pro q̄dam contu
mētia sibi illata vīt. **C**olomā.

Qui cum rediret in via defectu
cordis incurrit et ait. Ob nun
quam de cetero videbo Coloniā
Cui terrā deposito. cum medicus
diceret mortē eē in ianuis sibi
cit. Cōsulo tibi ut vxorē tuā
recipias. Rōdente illo nō faciā
supplicauit ei p quodā milite
quem diu incarcerationat. Neq
quam inquit egredietur me viuē
te. Tūc medicus. Ergo ante
die; crastinū egredietur. Quid
ita factū est. Cū vero moriturus
eēt in sinu cuiusdā matrone.
quā viro ppo tulerat iacebat.
Cū cū illa diceret. Dñe quid
faciā post mortē vrām. Iuueni
inquit nubere debes militi. Nec
ei verba vltima fuere. Eadem
nocte sicut mibi retulit abbas
quidā ordinis nostri. scimonī
alis quedā sancti Mauricij
Coloniā in loco penarū trāspōi
ta est in quibus puteū magnū
horrois igneo tectū opereulo
iter flāmas vidit sulphureas
De quo cū suū ductorē adint
rogass; rōdit ille. Due tm ani
me in illo sunt. anima videlicet
Maxēij impatoris. et anima
Vuilhelmi comitis Juliacensis
Mane visum recitās. cū eade;
die rumor insonuiss; Coloniē
de morte eiusdē comitis. visio
nem fuisse vrā intellexit. **A**

pollomus. **Q**uiro qua de cau
sa sociat⁹ fuerit. Maxēio in pe
nis. tot animis interpositis et tot
tyrānis an ipm defūctis. **C**e
sarius. Propter simile culpā;
Iustū fuit ut qui pares erant
in culpa. oformes fierēt in pēa
Vtriusq; vitā noui. Maxen
tj ex lectōne Vuilhelmi ex ml
torū relacōne. Vterq; tyrān⁹
vterq; sup modū luxuriosus.
Sicut legitur in cronicis. nul
la fuit in vrbe Romana siue ex
tra vrbe matrona tā nobilē tā
pudica dūmodo ocul⁹ Maxen
tj placēret. qñ de domo mari
ti sublata corrupēt. Similia
fātebat de virgib⁹ et viduis
Viderūt ista viri et ingemue
rūt. pntes et tacuerūt. Tāta eāt
illi⁹ crudelitas. ut cū nimio do
lore cordis afficerēt. tristitiā
tamen dissimlarent. Tāta ei⁹
extitit tyrānis. ut passim scato
res. ciues. milites occider; de q
bus aliqua habebatur suspicō
Vuilhelmus vero nō dissimili
a operabatur hīs et si nō pari
potestate nō tm impari volūta
te. Sicut audiui ita dedit⁹ eāt
luxurie et incestui vt vix aliquē
haberet ministerialū cui⁹ vx
orē aut filiā nō attemptāet vio
lare nullā; habens differentiā
inter matrē et filiā int legitimā

et absolutā. Quāte fuerit circa
 sūbīectos siue cōprouīnciales
 crudelitatis omīs nouit ep̄atus
 Coloniē. Maxenti⁹ vxorē p
 priā occidit: iste inclūsit. Ille
 psecutus est ecclesiā: mltos p
 fide occidēdo. Iste tpe scismatis
 imperij et omāni: psecutus ē se
 di aplice obediētes: sacerdo
 tes de suis sedib; eiciēdo quos
 dam mutilādo et bona ecclesia
 rū diripiēdo. Nec acta sūt in
 tempib; Imocēci pape. An
 no p̄terito canonicus quidā:
 Aquensis retulit mibi de eodē
 willhelmo visiōem satis terri
 bilem. Post mortē inquit suā
 cuiā incluse cui bñ fecerat: vi
 sibiliter apparēs: vultu lurido
 ac macilento ait Ego sū miser
 ille willhelm⁹ quādo q; comes
 Juliacēsis. Quē dum illa inter
 rogasset de statu suo: respōdit
 Totus ardeo. Et cū leuasset ve
 stem vilissimā qua indutus vi
 debatur mox flāma erupit: sic
 q; cū eiulatu dīspuit. Huic ad
 huc viuēti deus q̄ misericors
 est: vt cū a peccatis reuocaret:
 ad glōrie sue ostendit. In die
 quadā natalis sui in canone
 p̄oris misse voces suauissimas
 cū melodīa dulcissimā quasi in
 celo eū audire permīsit. Qui
 mox interrogans dñm Engil

bertū tunc maioris ecclesiē in
 Colonia p̄positū nūc archi
 episcopū: si voces easdē audi
 ret et ille se audiuisse negaret:
 ampli⁹ mirabatur. In canone
 vero sedē misse necnō et tertie
 easdē voces que diuerse erant
 etatis audiuit. Cū hęc recitata
 fuisset dño Hermāno abbati
 loci sacte Marię: comitē adiit
 ex ore eius que dicta sunt au
 diens. Inuocauitq; idē comes
 testem dñm nihil se mentiri: hęc
 addens cum iuramento. quia
 si adhuc semel mibi talia con
 cederētur audire omnibus me
 is parat⁹ essem abrenuntiare.
 Modicū tamē celestis hęc cō
 solacō illi profuit: peccatis ei⁹
 maxis impediētib;. Putus in
 q̄ missus est comes iste ad me
 moriam in reuocat. Penā cuius
 dā mali sacerdotis. **Ca. vi.**
Erat in q̄dam villa sacer
 dos quidā: miserrimus
 luxurie et comestationib; va
 cans. animasq; sibi cōmissas
 omīno negligēs. Quī cū mor
 tuus fuisset parrochiam sūb eo
 defuncti saxi comprehēsis in
 locis infernalibus illum arta
 re ceperūt et dicere. Tibi com
 missi fuimus tu nos neglexisti
 et cum peccaremus: neq; verbo
 neq; exemplo nps reuocasti.

Tu occasio nre dampnacōis
fuiſti. Quē cū agitarent lapi
des post eū mittendo. ille in pu
teu; cadens nūq̃ opuit. Nec
cū dā religioso de illo sunt oñ
sa. **Ca. vii.**

Tempe quoda; suenīs q̃
busdā pegrīnacōis gr̃
tā pfectis Iherosolima; cū in
reditu nauigarēt iuxta mōte;
Vulcanū. cuius ppetua fūt in
cēdia. voces hūiūsmōi de illo
resonuērt. Bñ veniat. bene ve
niat amicus noster scoltet⁹ de
Holmere. frigus est. ignem ei
copiosū p̃pate Illi psonam
ognoscētes. diē a horā notaue
rūt a cū ad p̃p̃ia redissent
eundē scoltetū diē a hora eadē;
defunctū repperūt Tūc accer
sientes eius vxore; qd audie
rūt indicauerūt. Quibus illa
r̃ndit. si sic res se habent. dig
nū est vt illi succurra; Morq;
omibus relictis loca circūuīt
sanctorū. elemosinis a oratio
nibus p̃ am̃a illi⁹ deo suppli
cādo. **Ca. viij.**

Lio tempe qdam flami
gi cū mare trāfirēt. de eo
dem mōte vulcanowcē hūi. s
modi audierūt. Bonus amic⁹
noster Siward⁹ hic venīt su
scipite illū. qui cū mltō strido
re missus est in vulcanū. nā a

ipse scoltetus fuerat in Legge
mich. Illi notātes temp⁹ a no
mē p̃sone. reuerſi villā iam di
ctā intrauerūt a cū de scolteto
roq̃rerent. cū eadem die a hora
qua wcē audierūt in mari ob
ille repperit. Nā a ipse hō p̃ssī
m⁹ erat. sic supior. **Ca. ix.**

Simile est qd seq̃tur. cu;
tempe quoda; conradus
sacerdos de Rinkasse cu; alijs p
uitie nostre pegrīnis mare tñ
fīret. an sepe dictū vulcanū vox
talis in eo audita est. Dic vīt
Bruno de flitirt. suscipite illū
Que vox cū ab omnib⁹ fuisset
audita. ait p̃dictus sacerdos
ofratrib; Testes estis vs om
nes hūiūscōis: a statim nota
uit i tabula. eis p̃sentibus diē
a horā dicēs. Reuera dñs Bru
no mortu⁹ est. Cu; ṽro redi
rēt a iherosolia obuios habu
erūt quosdā pegrīnos p̃uitie
sue. Quos cū adinterrogassēt
de statu p̃dicti Brunonis acce
perūt ab eis qd mortu⁹ esset. De
tēpe autē sciscitātes. diē eundē
inuenērūt quo wcē p̃dicta;
in vulcano audierūt. Cōrad⁹
ṽro nō multo p̃factus ē mō
chus in Bergis. **Ca. x.**

Tem Bruno nois sui filiū reli
q̃t: que; plenius suis vicijis q̃
possessionibus hereditauit. Eāt

ei sic pat' alicuius valde. paup' exactor et sup' modum luxuriosus. Ipse est Bruno de flittere. P' mēna coitus de Monte vix tres mēses elapsi sunt q' mortu' ē. In cui' obitu obsessa q'dā a deo mōe librata: cū dic' quita denuo vxaret'. Dixerūt q'dā ad diabolū. Dic nob': vbi fuisti: vel q're reūsus es? R'ndit ille Vere maximū p' te habuim' festū. Ad obitū Brunonis cōgregati sumus: ad instar pulueis tre. Cui' aiām cū gaudio deducētes ad inferos: locauim' eam in sede debita poculum infernale ei p'pīantes. **Ca. xi.**

Eodem tpe mortu' ē in eadē p'uinia ali' miles Euerhardus noīe. et ipse vir t'minofus sicut sup'ior. Media nocte dyabolus corpus ei' erigens in fētro cūctis qui aderāt terrore incussit. Timentes amici ei' ludificacōem deonū corp' ligātes ante missam illud sepeliēnt.

Capitulum. xij.

Eodem tēpore quo Hēricus imperator subūgauit sibi siciliā in ecclesia Palernensi quidā erat decanus. nacione vt puto teutonius. Dic cum die quadam suūm qui optimus erat percubisset palefredum. seruū suūm ad

diuersa loca misit ad inuestigandum illum. Cui homo senex occurrens ait Quo vadis aut quid queris? Dicente illo equum dñi mei quero. S' bñxit homo. Ego noui vbi sit. Et vbi est inquit? R'ndit In monte Viber. ibi eum habet domi' meus rex Arcturus. Idē mons flāmas euomit sicut vulcanus. Stupēte suo ad vba illi' S' bñxit Dic dño tuo vt ad dies q' tuordecim illuc veniat ad curiā eius solemne. Q' si dicere omiseris graui' punieris. Reūsus fu' q' audiuit dño suo exposuit. cū tūore tñ deca n' ad curiā arcturi se mūtātū audiēs airridens infirmatus die p'fixo mortuus est. Hec Bodescalcus canonicus Bi nensis nobis retulit. Dicens se eodem tempore ibidem fuisse. **Apolomius.** Mirabilia sunt queretitas. **Cesarius.** Aliqua tibi adhuc de eodem monte diciturus sum.

Capitulum. xij.

Quia hoc triennium homines quidā ambulantes iuxta eundem montē Viber. vocem validam in hec verba audierunt. Preparate focum. Modico autem facto interuallo. idem clamatū est.

Duodecima Distinctio

Cumq; tercio clamar; ipara fo
cu magnum. Rndit nescio q's.
Cui prepalet. Et ille dicens ai
cus nr hic venit dux ceringie q
plimu nobis fuit. Illi nota
tes diem a hora; p has audita
regi frederico madauerut. In
rogantes si aliqs in ei? impio
mortu? fuisset dux ceringie. Et
coptu est eade die a hora. Ber
tolphu; ducem ceringie fuisse
defunctu. Erat aute ide dux tira
nus. imanis. taz nobiliu; q'ig
nobiliu; exhereditatoz a fidi ca
tholice desertoz. Qui cu no ha
beret plem: instigate vico aua
ricie plima congregauerat pe
cumia. Cu aute moriturus cet.
rogauit sibi familiares. ut oes
suos thesauros flaret i massa;
Requisitus de hoc: rndit Ego no
ui q' de morte mea gaudentes. si
bi diuidet thesauros meos. Si
autem i massam fuerint reda
cti inuice se occidet. Vides qn
ta inuidia. Nec mihi a duob;
abbib; relata sunt ex quibus
vn? fuit de ducatu ceringie. ale
asseruit sibi ead narrata a quo
da abbe qui has sup' d'cas au
diuit. cu legerent cora rge fri
derico. Appolloni?. Quid se
ciendu e de his motib; Vulca
no sc; ethna. a mote gyber.
Cu anime in eos mittatur ene

De Pena a glia mortuoz.

ibi purgatoriu siue infernus.
Mochus. Os dicuntur ee in
ferni q' nlls elcoru h reprobi
tm in eos mittuntur. sicut legit
in dyalogo. De Thoderico re
ge gottozu. Infern? putat ee
in corde terre. ne mali lum celi
videant. Referam tibi nuc aliq
exempla de penis p'donū.

Quis quida. Ca. xiiij.
Andirnacens. Erkimber
tus noie pr Johis moachi nri
cum die quadā an luce' ret ad
q'da; placitu quida ei occur
rit i d'xio nigerrimo. De cui?
naribus fumus a flama pcede
bat. Nunc via tritam tenebat.
nuc exorbitasim campu discor
rebat. Nec videt. Erkimbertus
pmu valde territus est. a q' de
clmare no poterat. seipm ofor
tans cruce se signauit con dya
bolu. Dexterā armans gladio
con homine. Ignorabat enim
qd esset. Cui cu p'pinq'ualh cog
nouit eu quedam fuisse milite
nominatu nup defunctu. fridei
cu nomine. de villa Relle oriū
du. Videbatur. n. circū annū?
pellib; ouinis molem terre ge
stans i humeris. Ad que Er
kimbertus. Estis vos dñs fride
ricus. Rndente illo. Ego sum.
Biecit Vnvenitis. quid ve sig
nificat ista q' video. Ego inqt

in maxis penis suis. pelles istas
 cuiusdā vidue tuli quas nūc ar
 dentes senco. Si itē ptem cuius
 dam agri mibi iuste vēdicaui
 cuius pondere mō p̄mor Si fi
 lii mei ista restituerit multū pe
 nam meam alleuiabūt Sicq;
 ab ocul eius euaniūt Qui cū
 recitass; die altera verba p̄sisti
 hīs. maluerūt illum eternalit̄
 i penis manere q̄ dimissa resti
 tuere. **Capitulum. x.** Silia te
 recordor dixisse in dīstīnctōne
 secunda caplo septimo de De
 lya de Rīnengen **Cesarius.**
 Ecce aliud exēplū.

Capitulum. xv.

Treuerēsi ep̄atu in quo a su
 p̄ior visio facta est alt̄ quidā
 miles erat Dēricus noīe ogno
 mēto nob; Nā cū p̄ malicōsus
 valde impiās adulterīa incest;
 p̄iuria. hīs q; similia virtutes
 iudicās. Sic cū mortuus fuiss;
 in p̄uincia. Meneuerit. in pelli
 cio nouo. q̄ vti solebat viuus
 mltis appuit. domū filie maxi
 me frequētans. Non crucis fig
 no. nō gladio poterat fugari.
 Bladio sepe cedebatur. h; non
 poterat vulnerari. tale; ex se so
 nū. emittēs ac si mollis laīs p
 cuteret. Cui; amici sup hoc cō
 fulerēt dñm ep̄m Treuerēsem
 Joñem. dedit cōsiliū; ut aqua

clauo dñico supfusa domus et
 filia. nec nō a ip̄i si adēet asp̄ge
 rent. **R**ō cū; factū fuiss;. De ce
 tero nō opariūt. Eandem filiā
 genuerat de ancilla sua cū; tñ
 hēret legitīm. quā cum fuiss;
 adulta miser corrupit. Nō est
 diu ex q̄ ista cōtigerūt. **A**p
 pollom;. Quid sentiēdū ē de
 hīs qui in bellis siue torneam
 tis moriuntur. **Cesarius.**
 Si iusta sunt bellay defensio
 patrie mib; eis obeit. q̄ defen
 dendo se moriuntur. Quātū au
 tē delectent̄ demones in morti
 bus illorū qui innocētes ip̄tūt
 s; sequēs declarat exemplum.

Capitulum. xvi.

Sequenti nocte qñ exerci
 tus ducis Louānij a Le
 odiensib; occisus ē. seru; qdā
 comitis Locēb iuxta mōtenac
 ke. locum sc; occisiōis tñhens
 circa noctis p̄ncipiū; maximū
 ibi vidit torneamētū demōio
 rum. Neq; immūdis spiritib;
 estimo tantam fuisse exultatio
 nem. si nō magnam illic cepis
 sent predam. De hīs vero qui
 in torneamentis cadunt nulla
 questio est quī vādant ad i
 feros si non fuerint adiuti bñ
 ficio cōtritiōis.

Capitulum. xvii.

Sacerdos quidam de Hispa
nia. anno pñti prope ca
strū comitis losensis dū in cre
pusculo noctis tñfir; de villa
in villam vidit in cāpovīcīno
torneamētū maximū mortuo
rū valīde clamantī. Dñe wal
tere de Milene. dñe waltē de
Milene. Erat idē walterus in
militia nominatus nupq; defū
ctus. Intelligēs sacerdos illos
eē quī militū nundīnas execra
biles repñtabant s̄b̄stēs cir
culū circa se fecit. Cūq; visio
cessaret ⁊ ipse pcederet iterū il
los vidēs fecit vt p̄us sic vsq;
ad lucē laborans. Hec due vi
siones mibi relate sūt a wige
ro mōacho Vilariensi. Referā
tibi nūc exemplū de pena vsura
riorū. **Ca. xviij.**

Miles quidam moriēs tñs
de vsura oq̄stis filiū suū
hereditauit. Nocte quadā ad
ostīū fortiter pulsans eū; pu
er occurrēt: ⁊ qd̄ ibi pulsaret
īntrogaret. Rñdit. Intromit
te me. ego sū dñs huius posses
sionis nomē suū exprīmēs. Pu
er p foramē sepis pspitēs. eū
q; agnosces rñdit. Certe dñs
meus mortuus est. non vos in
tromittā. Cūq; mortuus pul
sando pleueraret nec pficeret.
nouissime dixit. Defer pisces

istos q̄b; ego vscor filio meo
ecce ad portā illos suspēdo. Ma
ne exeuntes reppererūt in qdā
ligamē multitudinē buffonū
atq; serpentū. Reuera iste est
cib; infernalis q̄ igne sulphu
reo decoquitur. **Apollonius.**
Quid sentis de hīs q̄ male vi
uūt ⁊ tamē elemosinas mltas
fatiūt. **Cesarius.** Nihil eis p
dest ad vitā eternā. **Ca. xix.**

Non multi anni sunt elapsi
q̄ qdā ditissim⁹ mini
sterial⁹ ducis Baioarie defun
ctus est. Nocte quadā castrū
in quo vxor eius dormiebat sic
ocussum est. vt terremot⁹ fuis
se videt. Et ecce ostio camere
in qua illa iacebat ap̄to quo
dā gygante m̄gerrimo eū; ca
pillis impellēte maritus eius
ingressus est. Quē eū; vidiss;
et nouiss; ad se illū vocans su
per sedile lecti sui residere fecit.
Nihil vero territa eo q̄ frigus
eēt et illa sola camisia induta
fuis; partē op̄mētī sui scapu
lis eius supposuit. Quē cū de
statu suo interrogasset. tristis
rñdit. Pemis et̄nis deputatus
sū. Ad qd̄ verbū illa territa nī
mis rñdit. Quid ē qd̄ dicitis;
nōne elemosinas m̄gnas feci
stis. ostiū vestrū pegrinis om
nib; patuit. Nō p̄sunt vobis

beneficia ista. Rndit ille. Nichil
 mihi pfunt ad vitā eternam
 eo qd ex vana gloria nō ex cari-
 tate a me facta sunt. Quē cum
 de alijs interrogare vell; iterū
 rndit. Concessum est mihi ti-
 bi apparere. s; nō licet morari.
 Ecce ductor meus diabolus fo-
 ris stat expectans me. Si em̄
 omnia folia arboris verterent
 in linguas tormenta mea exp̄-
 mere non possent. Post hec euo-
 catus et impulsus i eius abces-
 su totū castrum vt prius cōcu-
 tutur. voces euilatus eius di-
 ucius audiuntur. Visio hec val-
 de celebris fuit. et est in Baioa-
 ria sic testis erat. Berhardus
 monachus noster. qnq; cano-
 nicus. Ratisponens q nob illā
 recitauit. Ecce in hijs om̄ibus
 que dicta sūt impleta est scrip-
 tura que dicit. Potētes potēter
 tormenta patient. **A**pollo-
 nius. Dea huiusmodi exēpla
 potentibus debent predicari.
Cesarius. Quia ipi sacer-
 dotes ex magna parte male et
 incontinenterviuūt. potētes nō
 pungūt s; yngūt. Rn̄ gūe sit
 peccatū luxuria sacerdotum s; b;
 sequens pbat exēplū. **Ca. xx.**
Oncubina cuiusdā sacer-
 dotis cū eēt mortuā. sicut
 a quodā religioso didici. cum

mlta instancia calceos sibi no-
 uos et bñ tacciutos fieri petiuit
 dicens. Sepeliteme i eis valde ei
 erūt in necrj. Rō cū factū fuiss;
 nocte seqnti. lōge añ luce lūa
 splendēte miles qdā cū suo fu-
 o p viā eqtans. femineos euila-
 tus audiuit. Mirātib; ill qd
 nam hoc eēt. ecce mulier rapi-
 dissimo cursu ad eos pperans.
 clamauit. Adiuuate me. Adiu-
 uate. Mox miles de equo des-
 cendens. et gladio circulum si-
 bi circumducens feminam bñ
 notā infra illū cepit. Sola em̄
 cāisia et calceis pdcis induta e-
 rat. Et ecce ex remoto vox q̄ve-
 natis tribilit bucinātis. nec
 nā latratus canū vaticorū pce-
 decū audiūt. Quibus auditis
 illa dū minis tremere. miles og-
 nitis ab ea causequū suo om̄it
 tes tritas capilloz eius brchi
 o suo sinistro cūligauit. Dexte-
 ra gladiū tenēs extēntū. Appri-
 mātē ifernali illo vatore. ait
 ml̄ier militi. Sime me currē si-
 ne me currē ecce appm̄qt. Illo
 forcius illā r̄timēte miscā diūf
 conatibus militē pulsās tād;
 ruptis capillis effugit. Quam
 dyabolus ifecutus. cepit equo
 suo eam inciens. ita vt caput
 cum brachijs penderet ex vno
 latere et crura verp ex altero.

Post paululū; militi sic obui
ans captā predā deportauit
Quī mane ad villā rediēs qđ
uiderit exposuit capillos ostē
dit et cū minus referēti crederēt
apto sepulchro scia; capillos
suos p̄didisse repperūt. **H**ec cō
tingerūt in archiep̄atu. **M**agū
tinenſi. **A**polloniū. Si de
us sic punit peccatū fornicacō
nis in cōcubinis puto qđ multo
durius illud puiat in sacerdo
tibus qui illas peccare faciunt
Cesariū. **V**ex dicis. Prete
rea peccatū m̄ltum aggrauat
ordo et scia. In eodē; genē pccā
plus peccat sacerdos qđ layc?
plus monachus qđ secularis.
Idē intelligas in sexu femineo.
Sanctimonial. **C**. ca. xxi.
quedā; de quodā mona
steio nobis vicino qđ nomīa
re nolo cū tpe quodā cepiſſi
ne pderetur eius stuprū partū
intra se necauit. Postea ifirma
ta grauissime ob nimīā verecū
diā; confessis om̄ibus peccatis
alijs stuprū et paicidū tacuit.
sicq; expirauit. Pro cuius sam
ma cū quedā eius agnata plu
rimū laborar; defūcta ei in ora
tione visibiliter apparēs infan
tem igneū; in manibus gesta
uit dicens. Infantē hūc conce
pit et parturiūt. animatū; inter

feci. **V**nde illū iñdefinent in tor
mentis circūfero. et ē mibi igis
ardēs et deuorās. **Q**uī de hoc ma
ximo peccato moriens confessi
onem feciſsem. gratiam inueiſ
sem. **E**x quo colligitur qđ pccā
que hic tecta nō fuerit p cōfes
sionem. i futuro p penale; dete
gantur ofusione. **A**polloni
us. **N**ā anima egredit de cor
pe nouit statū quid de se fit fu
turū. **C**esariū. **H**oc videt
pbari scriptura dicente in pso
na reproborū. **D**educūt i bonis
dies suos. et impuncto descen
dūt ad infernū. **E**x quo pbat
qđ electorū; anime qui agilio
ris sunt nature. mox sūt ante
deū. **Q**uī aliquid in eis purgan
dū est simili velocitate deducū
tur in purgatoriū i quo salua
tionis certitudo ē. **A**polloni
us. **D**uic diuerſe visiones con
tradecere videntur. in quibus
legitur. qđ opa bona nec non
et mala in statera pōita ponde
rentur. **H**īs etiā consentire vi
detur quedā visio in dyalogo
scī Gregorij quā ipse minime
diffinit de quodā qui in pon
te pōitus manibus ab angel
traheretur sursum; propt̄ ope
ra misericordie: coris vero et cru
ribus deorsum propter opus
luxurie. **Q**uīb; tam victoria

cesserit. dicit videtur ignorasse. **C**esarius. **A**pollonius. Licet auctoritas scripturarum preferenda sit huiusmodi visionibus: referam tam quod nup audiui. **Ca. xxi.**
Hic annos paucos. **R**ome quidam cardinalis defunctus est nomine Jordanus. De ordine quidem Cisterciensi assumptus fuerat. sed vita ordinis in eo minime concordabat. Erat enim auarus valde sicut a quodam abbate audiui. habebat autem notarium nomine Pandolphum. hunc cum per quodam negotio nescio quo misisset. interim expirauit. Eadem hora cum ille expleto negotio rediret. maenam lucem cateruam miserabilem in agro ostentatus est. Se debant homines in iumentis. in ore caudas habentes versus dorsum ad capita illorum. Quos Jordanus cuculla indutus nudis pedibus sequebatur duobus demonibus seductibus. In quorum aspectu dum notarius nimis horreret clamauit cardinalis Pandolphus. Pandolphus. Subsistente clerico et dicente quis es aut quod clamas? Respondit ille. Ego sum Jordanus dominus tuus et mortuus sum. dicente illo: quod ducimini? Respondit. ante tribunal Christi. Et ille. Nostis quid de vobis sit

futurum. Non noui inquit deus scire. Sed cum illuc venero. tractat Petrus de cardinalia mea. per me redditurus est rationem. factus vero. Benedictus de Cuculla. Quod si illam mihi optinere poterit saluabor. sin autem dānabor. Sicque oculi eius subtrahuntur est. **A**pollonius. Non mihi placeat in illo ducatu principia demonum. et absentia sanctorum angelorum. **C**esarius. Nec dicta sunt de penis reproborum.
Apollonius. Licet huiusmodi visiones sepe sint vere. magis tamen ei credere. quam reuertere ab inferis visa recitare. **C**esai. Hoc fieri posse Job ostendit. Sic inquit ostendit nubes et pertransit. sic qui descendit ad inferos non ascendet nec reuertetur ultra in domum suam neque cognoscet eum amplius locus eius. Referam tibi tamen quod ante biennium audiui. **Ca. xxii.**
Quod deo dicitur. Traiectensis episcopus de castro Pureberg oriundus: seruum quendam habebat. Eubach nomine puerum dum satis quod in diuisis locis bono illi dispensauit. Erat in commisso fidelis. in administratione utilis diligens ac circumspectus propter quod a domino suo amabatur. unde quodam ex officia libere ei detrahentes ex inuidia accusabant illum apud episcopum dicentes domine.

Duodecima Distinctio

nō fideliter ut estimatis **E**uer-
wach? bona vrā dispēsat. o su-
līm? ut eū; eo computetis. **Q**d
cum factū fuiss; tā rōnabiliter
computauit. ut ōnem epō tol-
leret suspiciōem. **H**abebat enī
ōmīa notata in cartula. **S**cīcī
tātibus accusatōib; de cōputa-
ciōe. cū ep̄s r̄ndiss;. optime cō-
putauit dixerūt illi **R**equaq̄.
Si computet nob̄ audiētib;
a ouince? maximū vob̄ dānū
itūlisse. **Q**d cū ei intīmatū fuiss;
ab epō. ille timēs emulorū; in si-
dias maxime quī cartula; p̄di-
derat. ait intra se. **S**i aliq̄d mō
in cōputaciōe titubauero. necē
erit me vel ī corpe torq̄rī v̄l car-
ceris squalore vsq; ad mortē
cruciari. **I**mmissiōe igitur dya-
boli cuius instīctū ab iūdis ī-
debite verabatur campū solus
intrauit. ip̄mq; dyabolū aduo-
cās sic affatur dīcēs. dñe. si mī
hi succurreis ī tāta necitate po-
sito hominū tibi faciā a in oib;
parebo. **C**ui dyabolus r̄ndit. **S**i
abrenūciaueris altissimo mat̄
q; illius te suscipiā. a de omib;
picul cum multa tuorū confusi-
one emulorū a me liberaberis.
Quid plac̄. **A**brēnūciat mī
xp̄o hominū facit dyabolo p̄spe-
re succedit cōputatio. **A**b illo
tempe cepit dyaboli virtutes

De Pena a glia mortuorū.

īmaginificare xp̄m blasphemāe
adeo ut dicer; **Q**uī seruūt deo
miseri sunt a egent. q̄ autē spe-
rant in dyabolo. p̄spis successi-
bus gaudēt. **E**t sicut mībi retu-
lit **B**ernardus mōch? noster
qui cū tūc tempis nouit. ita to-
tus deditus erat artib; magicis
ut si aliq̄e nos; scolarem eius-
dem disciplinē nūmīs cum redi-
mer; ut aliq̄d ab illo discē pos-
set. **Q**uī cū. xi. ānis in hac blas-
phemia perseuerass;. accidit ut
mgr̄ **O**liuerus scolasticus **C**o-
loien; in ep̄atu **T**raiecten;. cru-
cē p̄dicaret. **C**ui? p̄dicaciōi il-
le in tntū restitit ut die quādā
cōmotus **O**liuer? dicer; ei ī au-
dientia totū? populū. **T**ace infē-
lix. **V**as. n. dyaboli es a dyabo-
lus loq̄tur p̄ os tuū. cum tamē
statū eius ignorar; **E**ū wach?
nllm arbitras graci? obsequi;
se posse prestare dño suo. qm̄
ut inimicū eius occidēt. tribus
dieb; ad diūsas staciōes secu-
tus ē mgr̄m lōgo ad hoc cultel-
lo p̄pato trāssodere illū p̄po-
nēs si forte sine turb̄ inueniret.
Et ecce tertia die subita ifirmī-
tate p̄occupatus post paucos
dies ip̄emēs defunctus ē. a ab
eo cui se reddiderat. ad loca pe-
narū deduct? est. **P**rīmo loco si-
cut ipse resurgens a mortuis

confessus ē Iohā scolastico. **C**an
 tēti. a q̄ ego q̄ dēcū? sū. audiui
 missus ē in ignē tāz intolerabilē
 ardo sūt dīcerz. si ex om̄bz mōi
 lignis vn⁹ ignis cētōfect⁹ mal
 lē in eo vsqz ad diē iudicij arde
 re q̄ p spatiū vn⁹ hōē illū fusti
 nē. **E**x q̄ extract⁹ iactatus ē i lo
 cū tā frigidissimū: ut optarē re
 dire in ignē. dēinde deduct⁹ est
 i tenebras palpabiles tāti hor
 rois ut dīcerz i tē se. **S**i fuiuis
 ses. c. amīs deo bñ te remūcālīz
 dū mō licerz tibi rediē ad frig⁹
In hūc modū sex reliqz penas
 q̄s scripta enūat p tñsiuit. **Q**uo
 in extrema pēa posito dñs opa
 eius pōra cōsiderās et ut passa
 vel visa viuētibz recitarz miser
 tus illi⁹. āgelū suū mīsit ad eū
 q̄ dīcerz. **E**cce talē mercedē reci
 piūt q̄ fūiūt dyabolo. **S**biūx
 itqz. **S**i tibi licerz ad vitā redi
 re velles pro peccatis tuis satis
 facere deo? **A**d q̄d verbum ille
 suspirans respondit. **D**omīe. si
 hoc esset possibile nullā abnuēz
 satisfactōnem. **T**ūc angelus.
 domīno placz ut ad corp⁹ rede
 as. et q̄ in cruce peccasti. p cru
 cem satisfatias. **M**ox se in fere
 tro erigens. omnes exceptis
 duobz iuuenibz. qui constan
 tiores erant in fugam conūtit.
Quibus et ait. **N**e timeatis qz

ego sū. **S**tatiqz sacdōtem acē
 hēs pētā suā confessus ē. crucē su
 scēpit. et cū domīo. **O**ttone epi
 scopo p̄dicti. **T**heoderici succē
 sore trāsfretauit. **I**n via singu
 lis diebus in pane et aqua ieiū
 nauit iuxta equū suū in quo
 vestes eius et arma portabant
 nudis pedibus cucurrit. **E**t cū
 petris secantibus sanguis per
 fluens viā cruentarz. latis a cō
 fratribus arguebatur. **Q**uibz
 respondit. **M**aiora horū fusti
 nui. **Q**ui cum pene om̄ia sua i
 Christi seruicō expendiss. cū
 p̄dicto episcopo et magist⁹ **J**o
 hanne rediens mare trāsiuit.
De quo cum nauita naulum re
 quireret nec haberet ait. **E**go
 vobis seruā. quo ad usqz vo
 lueritis. **A**d peticōnem tamen
 p̄dictorū virozū dimissus est
 a nauclero. **Q**ui cum reuerfus
 fuiss. ad vxorem suā sacro ig
 ne tactus est. **C**ui ardenti qua
 dā nocte in somnis dictum est
 quia si ad ecclesiā; s̄cti **E**li
 lai accederet. statim cōualesce
 ret. vbi dum orans quatuordec
 im oraōnes dixisset nec cōua
 luisse desperatus ait. **S**ande
Nicolae quid moraris? **M**ox
 ut quīntādecimā incepit perfe
 cte qualuit et est vsqz hodie ca
 lor ignis i ei⁹ corpe sine dolore

Quā ecclesiā quē in villa qua
dam sita est: de suo primonio
reediācās in habitu religioso
cu; vxore sua deo et sācto Nico
lao in ea deseruit. **A**polloni
us. Vellē scire pfecte vtrū iste
reuocatus sit de inferno siue de
purgatorio. **C**esarius. Sa
tis inde disputatū est. **Q**uod non
fuit in purgatorio ex hoc pro
batur. qd locus electorū sit in
quē nullus ingredit̃ nisi in ca
ritate decesserit. Si obijcit il
lud In inferno nulla est redēp
tio potest dici de ill' intelligen
dū eē qui non sūt reuersuri ad
corpus. qbus nulla ad redēp
tionē profūt bñficia. Vna est
lex omnū contrariorū. Si deus
quorūdam animas sicut legi
tur in dyalogo qñq; reuocat
ad corp' de gaudijs paradisi q
renō a simili malorū aias de pe
nis inferni. Sicut dictū est in
dīstīnctōne p̃ma capitulo tri
cesimo q̃rto: clericus q̃dam cu
stodiēte se dyabolo corporalit̃
ad penas infernales ē deduct' et
in columinis reduct'. **A**pol
lonius. Placet qd dicis. **C**e
sarius. Nūc de penis purgato
rii. aliqua tibi pferam exēpla
ab acriorib; ascēdēs ad mitio
res cās purgatorii vtilēs satis
subnectēdo. **C**arxxiii.

Asurarius q̃dam nostris
tēpibus apud leodiū de
fūctus est et ab epō de cimiterio
eiect'. vxor vero illius sedē apo
stolicā adiens. cu; pro cimiterio
supplicaret et papa nō anu
eret in hūc modū; pro eo alle
gauit. Audiui domie qd vir et
mulier vnū sint et qd ap̃lus di
cat virū infidelē posse saluari p
mulierē fidele. Vnde q̃cquid
mīn' factū est a viro meo ego
que ps corpis eius su; libentis
sime supplebo pata enī su; pro
illo icludi et deo p eius satisfā
cere peccatis. Supplicatib; ve
ro p ea cardinalib; ad mādā
tū dñi pape cimiterio restituit̃
Iuxta cuius sepulchrorū illa do
miciū fieri fecit. In quo se inclu
dēs elemosinis. ieiunijs. orōni
bus et vigilijs. die noctuq; de
um p illius anima placare stu
duit. Septē; vero annis exple
tis ille ei apparēs in veste pulla
gr̃tias egit dicens. Reddat tibi
dñs. qd ppter tuos labores eru
tus sū de profundo inferni et de
penis maxis. **Q**uod si adhuc alijs
septē annis similia bñficia in
impēderis omnino liberabor. Qd
cū illa feciss; iterū ei in veste al
ba et satie iocūda apparēs ait
Vras deo et tibi. qd hodie libera
tus sū. **A**polloni'. Quomō

dixit se liberatū de p̄fundo infernī cum nulla in eo sit redēptio.

Cesarius. Profundū infernī a credmē vocatū purgatorij. Sile est illud qđ ecclā oāt p̄ defūctis. Dñe Ihesu xp̄e rex glorie libera animas om̄iū fidelium defunctor. de manu infernī. a de p̄fundo lacu. Nō orat p̄ dā natis. s̄ p̄ saluandis. et accipitur ibi manus infernī p̄fundū lacu siue os leonis. p̄ a credmē purgatorij. Nequaquā p̄dictus vsuarius fuisset a penis liberat⁹ si nō habuisset finale contricō nē. R̄ntum vero viciū avaritiē deus in suis electis in purgatorio puniat sequens sermo de clarat.

Cap. xxv.

In monasterio Clareuall p̄or qdam mortuus ē. n̄ris tēpib⁹ vir admodū religiosus et amator discipline p̄cipu⁹. hic p̄t⁹ mortē visibilit̄ appns ancille dei aczelme. forma et bitu statum suū satis oñdit. Erat. n. facies eius pallida ac macilēta. cuculla tenuis. et atrita. Quē cū interrogass̄. quō h̄rēt. R̄nt In magnis penis hacten⁹ fui s̄ grā cuiusda; fris: q̄ mibi plurimū astitit in p̄ima solēmitate dñe nr̄e liberator. Stupente illa ac dicente. Nos putauim⁹ vos eē virū valde s̄ctum. R̄nt

dit Nihil aliud deus in me p̄mit. nisi qđ nimis fui sollicitus ā pliare possessiōes monasterij s̄sp̄e virtutis vicio auaricie deceptus. Nec dicta sine de pena auaricie. audi aliquid de pena luxurie

Cap. xxvi

Hic t̄e triennū cū dñs Henricus abbas noster visitass̄ in claro campo tempe quadragesimali. etiam sorores in nazareth visitauit. Eadem nocte dictis matutinis cum se modicum r̄clinas̄. huiusmodi visionē vidit. videbatur enim eē in quodam loco parietib⁹ clauso in quo quidem grauissima suspiria et gemitus audiuit. s̄ cum diligencius circūspexisset neminē ibidem videre potuit.

Cūq; audita suspiria duraret causam admirās sic ait. Adiuu ro te per dominū nostrū Ihesū ut quid tu sis edicas mibi. Cū ius cum nullum audisset respōsum adiuracōem ite auit. Tūc quasi aliquid accedere p̄p̄is sciens nil tamen videns huiusmōi audiuit r̄sum. Ego sū vna misera anima. Et ille. Satis misere gemis. cū tñ ignore qđ sit cā miserie. R̄ndit illa. In acerbissimis sū p̄is. Ad qđ abbas. Que est cā penarū tuarū? Sūia nō suam castitatē meā

Distinctio duodecīa

De pena et gloria mortuorum

Et ille. fūisti mas an femina?
Rndit. femina. Et quod inq̃t
tibi nom? Dicente illa. Maia.
Mox subiunxit. Poteris ne iu
uari? Ad quod illa non rndit
h̃ad preces conūsa sic ait. Ro
go vos p̃ om̃ipotentem deū. vt
dicatis mibi ad min⁹ psalteri
um vnū. et insuper aliquot mī
sas. Cuius precibus: cū libens
annuiss̃ dñs abbas p̃tinus b̃
iecit. possem ne videre te? Et ec
ce hoc smone cōpleto. vidit
corā se stare pulchra; iuuenē
lam. tō fū ratā more claustrali
um in subm̃g tunica. Quaz cū
plura interrogare vellet. tā de
statu eius q̃ de statu aliarū q̃
rūdā excitatus est. Dicta ve
ro prima quid viderit. abbatē
claricampi a quibusdā mona
chis ei⁹ necnō 7 mibi qui tūc
presēs erā; retulit nec erat qui
visū intelligeret vel interpreta
ri poss̃. Recitata est visio sorō
ribus de Lasareth. h̃ nō est i
uenta Maria. Sciens vero
se p̃dictus abbas tam manife
stam visionem sibi sine causa
minime oñsam. cū veniss̃ i Si
on. que etiā est domus sc̃mōi
aliū ordinis nostri sicut a Na
sareth. Post ṽba exhortacōis
sōmū retulit Mariā suā; inue
stigans. Et ecce vna sc̃mōia

liū. matr̃ teā eiusdem Marie
hec audiens et admirās secre
tius abbati locuta est dicens.
Domine Maia hec filia sorōis
mee fuit. sc̃ctimōial i quodā
claustro fr̃is nigri ord̃is qd̃
Bredelboen vocatur. et ē ante
octo ānos defūcta. Que cum
fuiss̃ in quadā Brāgia mona
sterij qdā cleric⁹ eaz corrupit
et ipregnauit. Cū vero in ptu
piclitaretur ṽcās patrem et
matrem et duas sorōes maita
tas. necnō et filia; matr̃e sue
de Syon. ofessa est eis peccatū
suū cū gemitu cordis sicq; ex
pirauit. Illi ṽo de anime eius
salute desperātes ñhil ei benefi
cij impenderūt. Audiens hec do
minus abbas gratias egit deo
qui nō tradit b̃stijs animam
cōfitẽtem sibi. et animā paup̃is
sui non est oblitus i finem. sc̃i
ens in ea cōpletū. In quacūq;
hora peccator ingemuerit sal
uus erit. Cuius hortatu pa
rētes sp̃e concepta: ceperunt ei
beneficia imp̃dere h̃a ip̃e abb
tā in monasterijs fr̃is q̃m re
ligios domibus p̃uicē nostre
missas et oracōnes atq; psalte
ria plurima ei optinuit. excep
tis h̃is q̃ ip̃e ei sp̃alit imp̃dit
Mles qdā. C. Ca. xxvii.
ṽies ad sorōrē Bertr̃dā

Duodecima distinctio

includam de Volmenstepn. si
cut ab ei⁹ ore audiuit Daniel.
abbs Sconauie. q̄ nob audi
ta recitauit p̄ aia vxoris sue nu
p̄ defuncte. ibi supplicauit. Cui
orati illa appns. i p̄is magnis
se eē cōquesta est. Que dum
cām req̄rētp̄are eo q̄ p̄ hōesta
a bona muliere habetur. R̄nt
illa. Pro arte magica. Timui
enī ne cum alijs mulieibus pe
caret si me odiret. a ego illi cā
eēm adulterioz. Vnde q̄busdā
artibus sicut edocta fuerā. ali
quid ad amorem meum illum
inflammavi. Et q̄a in cā non
erat libido s̄ pia intēcio. bñ po
tero iuuari. Nec cū relata fuisset
militi vxori valde cōdolens
oracōib⁹ ieiunijs a elemosinis
illi succurrē studuit. aiam ei⁹
q̄buscūq; potēat cōmēdas. ¶
Apollonius. Terribile ē. q̄ de
us iudicio nostro tā mīma tā
guit pūnit. ¶ Cesari⁹. De
hoc referā exēplū. ¶ Ca. xxviii
Monach⁹ q̄dā ordinis no
stri nup̄ cui dā p̄ mortē
appns. req̄sit⁹ de statu suo sic
r̄ndit. Nūq̄putabā dñm fuisse
tā districtū. Nam mīma que
hic non fuerint per satisfactio
nē deleta ob̄uat deinde s̄biux
ita hoc de⁹ inq̄t ignoscat pla
tis nostris. q̄ m̄gis a multis

De pena a gloria mortuoz.

sepe nos s̄biuēt p̄is valde illo
rū p̄cepta ligāt. R̄n enī idiscre
te aliqd̄ p̄cipiūt a subditi hoc
m̄n⁹ attēdūt vel p̄uipēdūt fu
turo iudicio reſuat. ¶ Apollo
n⁹. Quid dicis de mōchis p̄ti
nacibus. ¶ Cesari⁹ Pertiaci
aviciū ē pena dignū etiā si fue
rit hōa contra p̄cepta prelato
rum. ¶ Ca. xxix.

In regno francie domus
ē que Pruli dicitur. ordi
nis Cisterciens. In hac recēt
cōtigit res satis mirabil. sicut
retulerūt nob̄ abbes nostri a
no p̄teito reūtētes de gnali ca
pitulo. Nā q̄dā ab abbe in q̄
visio fca ē se audiuisse testati
fūt. Adolescēs q̄dā i eadē domo
fcus est nouici⁹ quē m̄gi suus
mox secut⁹ est. Qui cū fcus fuisset
h̄ mōch⁹. ita districtē se habu
it ita singula is fuerit vt ei ab
bas timeret a p̄ indiscreto seruo
re sepius argueret. Ille vrō sa
lutaribus mōtis nō acquies
cēs in p̄tīnacia sua p̄seuauit.
sicq; p̄ aliquot ānos defūct⁹
est. Nocte quadā cum abbas
quarta feria ad laudes in stal
lo suo staret a cōtra p̄sbitri
um respiceret. tres personas. q̄
si tres candelas ardentes ad se
venire cōtemplatus ē. Quib⁹
api⁹ accēditib⁹ cognouit oēs.

Medi⁹ fuit p̄d̄c̄us scolasticus
 et ex utroq; ei⁹ latē duo cōnūsi
 oēs nup defūcti. Tūc ab̄b me
 mor p̄tiac̄ie scolasticī ītrōga
 uit eū dicēs. Quō hēs? R̄ndēte
 illo bñ-mor s̄būnxit. Nunq̄d
 aliq̄d pass⁹ es p̄ iolēdia tuas?
 Ecīā īq; mlt̄a et maxīma tormē
 ta. S; q; ītēcio mea bō licet
 īdiscreta fueat dñs mei mīst⁹ ē
 nec sū dānatus. Et ait abbas.
 Quid ē q; iste cōnūsus digito
 eū dem̄ans altero clarioz ē eū;
 ip̄e apostataueit et alē nunq̄ ex
 q; ad ordīnē venit graui⁹ excē
 seit. R̄nt mōch⁹? R̄uia iste p⁹
 lapsū fortī⁹ surrexit. et alēo mlt̄
 to feruentior fuit. Interī cloro
 cantāte versiclm. Pedes scōz su
 orū suabit. et ip̄i ī tenebris cō
 ticescēt: scolastic⁹ signa sue p̄
 setie ibi relīquē volēs. tabla;
 pedib; psallentiū s̄btractā. taz
 fortī⁹ calce p̄cussit ut frāgeret.
 Sicq; diūpiūt. Ab̄bs vō ī te
 stīmoniū tā manifeste vīsiōis
 tabla; fractā repari vel mutari
 nō pmīsit. Appollonī⁹? Ista
 recitari dērent mōchīs q; ex īdi
 screto seruore sibi et alijs īuti
 les sūt. Cesari⁹. Propt̄ eos
 scūs. B̄ndēs ī regula dīc octa
 uū gradū hūilitatis eē vt nīhil
 agat mōch⁹ nī qd cōis mōa
 sterij regla vel maiorz coloztā

tur exēpla. Appollonī⁹? Si
 cut qdā ī rigore suo nīmīs sūt
 p̄tiaces: ita alij vrb̄ vel signīs
 nīmīs sūt leues. Cesari⁹. Et
 hī pena digni sunt. Ca. xxx.
 Sacrista q̄dez ap̄d Vīla
 riū meis tpib; defunct⁹ ē
 noīe Johes. Dic q̄dez religio
 sus satis fuit. s; ī vrb̄ atq; sig
 nīs leuē admodū se exhibuit
 die quadā post mortē ei⁹ cum
 dñs. Vlric⁹ tūc ab̄b ītr̄tur⁹
 ellj oratoriū. et vnū p̄dē posuīt
 set itroclū. clara luce p̄d̄c̄us Jo
 hes illi appens. ad p̄des ei⁹ p
 cidit ozones postulas. Quovi
 so ab̄b territ⁹ p̄dē retraxit osti
 um post se claudēs. Et iudicatū
 ē a frīb; cām purgatorij eius
 maxīme fuisse leuitate;. App
 pollonī⁹. Quid si ip̄i ab̄bes or
 dīnē suū custodierit min⁹?
 Cesari⁹. Sic s̄biecto p̄ba
 bit exēplo: et ip̄i pene subiace
 bunt. Cap. xxxi.

Reitauit ī nup Vēricus
 maior cellerari⁹ de clau
 stro vīsiōm nōbilem satis. Cō
 tigit īq̄t ut die quadā brē; so
 ciū vie monachū quēdā ordi
 nīs nrī. Cūq; s̄l̄ conferrēm⁹ de
 edificatoris. Dixit m̄. Ego vob̄
 referā quid nup otigit ī domo
 nrā. Debam⁹ ab̄bem vīz ī di
 scīplīna p̄d̄mīs satis p̄fectum

excepto hoc solo qd nūq̃ pene
cū fratribz exire voluit ad labo
res manuū. **D**ic cū moritur?
esset a mō archus qdam quē fa
miliarius p̃cētis diligebat ei
seruīret ait ei idem monach⁹.
Dñe rogo vos intuitu caritatis
vt infra hos triginta dies mibi
apparendo: de statu vestro me
certificetis. Rñdit abbas. Si
mibi ocessum fuerit libent⁹ faci
am. Sicq; defunct⁹ est. Mō
chus vero qd mltā fecerat ei bo
na q̃tidianis lacrimis in orōe
deū pillius excessibz ante aliq̃
altare placāē studebat. **T**ricesi
ma die cū iam mō archus de ab
batis reditu de spass⁹ illi orāt
apparens ait. **E**cce hic sū hīc p
missi tibi. **E**rat autē a cingulo et
sursum tam corpe qd veste clar⁹
valde crura vero ei⁹ vlcerosā et
ad instar carbonū nigerrima.
Req̃situs de statu suo rñdit.
Tormēta q̃ in cruribz sustinuit
nulla lingua posset expmē. **D**icē
te mō clx. **Q**ue fuit cā tantorū
tormētorū: ille subiūxit. Quia
freq̃nter de labore māsi nulla se
pissie certa necessitate vt ē ho
spitū siue audiendaz cōfessio
nū me detinēte. **I**n residuo cor
pe nil penaz passus sū. **R**oga
igit⁹ ex pte mea cōuentū vt ali
qs orōes p me deo offeāt et spe

ro me cū fore liberādū. **V**n
inquit sciā vos eē liberatū. **R**ñ
dit ille. **A**n hoc altaē tibi appa
rebo. **D**icta sūt hxc p̃ori inuigū
tur orōes apparet itez mona
cho ab omibz penīs se ereptū g
tulast. **A**pollom⁹. **M**irorvitz
pl⁹ mortuis valeāt orōnes vel
elemosine. **C**esari⁹. **A**udi de
hoc solucōne cuiusdā mortui.

Quidā post **C**a. xxxij.
mortē amico suo aparē
cū ab eo interrogaret vtrū sibi
magis vellet ipendi orōes siue
elemosinas. rñdit. **E**lemosinas
elemosinas orōes ei tepide sūt
hic deuote iustorū orōes exclu
dūt q̃ penetrāt celos. **A**pol
lom⁹. **Q**uid sentis de missis. **C**
Cesari⁹. **N**ulla orō nulla ele
mosina ad erepcōne aīaz mis
se p̃t opari. **I**n missa xps orat
cui⁹ corpe et sāguis elemosine
sūt. **H**as eleosinas paup qdā
aīa sibi dari post mortē roga
uit sicut seq̃ns docet exemplū.

Adolescēs q̃ **C**a. xxxij.
dā nobis ad Clarauallē
venies recept⁹ ē in ouībz. **Q**ui
nō alta sapiēs et hūilibz sentit
ēs ad qndā grāgiā missus scūs
ē ibi opilio ouīū. **Q**ui cū die q̃
dā oues sibi omīssas ī agro pa
scret apparuit ei qdā; su⁹ olo
brim⁹ ī adolescentia sua defunct⁹

De cui⁹ inopinato aduētū dū
admiraret⁹ et diceret. Vñ tam
sbito aduenis et qđ qris. Rñ
dit ille. Mortuus sum et penīs
maris crucior. Et oñsus. Pote
ris uiuā necne. Rñdit. Si po
tero habē tres missas in ordie
vzo mor liberabz. Audiēs hoc
oñsus cū licentia magistri sui
ad Clarauallē festinauit et qđ
uideit vel audieit pōri reuelās
tres missas iaz dicto impēdi de
functo eius gratia supplicauit
Cui pōr gratant⁹ annuēs. Rñ
dit. Ego vna; celebrabo. alias
duob; sacerdotib; in iungā. Di
ctis vero missis mortu⁹ itez cō
uerso apparēs in pōdicto agro
gr̃tias egit et dixit. Bñfitio tri
um missarū qđ pro me dicte sūt
ab omib; penīs meis liberatus
sum. Nec mirari dēs si tñ valet
dñici corpis imolatio. cū qđ
dā aimab; ad liberationē pfit
breuis verborū absolutio.

D Vm more **Ca. xxxiiij.**
ret tōne memorie Chri
stianus mōchus noster cui⁹
memi in distīctiōe q̃rta capi
tulo tricesimo. ab B. Beuard⁹
domi nō fuit. Qui cū septia die
caplo p̃fideret et cātor diceret
scdm̃ osuetudinē ordinis dñe
absoluite fr̃ez noster defunctū
Dñs verbis eū absoluit. Reqe

scat i pace. Eadē nocte Christi
an⁹ cui⁹ dā seniori p̃sbitero no
mine Siphrido tūc t̃pis noui
tio et m̃bil p̃fuit de hac absolu
tiōe sciēt apparēs in somis ait.
hodie liberatus suz. Qui cū visi
one; magistro suo Ludolpho
recitass; ille absolucōis eius re
cordat⁹ satis admiratus ē ver
borū virtutē. **¶ Apollom⁹.** Mi
ror si s̃acti sub quorū regula re
ligiosi viuunt post mortē cete
ris factis aliqđ eis magis suc
currāt. **¶ Cesarius.** Etā sicut
in seq̃nti visione declarat.

Capitulū. xxxv.

N On ē dū qđ sanctionial.
quedā de mōasterio Rm̃
dorp qđ iuxta Sunnā sitū est.
Elizabeth noie de bitu; carnis
soluit. Est autē idē monasteriū.
De regula s̃acti bñdicti ab̃bis
diligebat em̃ eadē. Elizabeth
sp̃ealit⁹ sanctū Johānē euāge
listā: quicqđ poterat honoreis
illi ipendēs. Habebat carnale;
sororē in eodē mōsteio qđ Alxi
dis vocabatur. Nec cū nocte qđ
dā dictis matutis in lecto suo
sedēs offitiū defunctorū p̃ am̃a
sororis decāaret w̃cē quā dā
circa se audiuit. Et cū req̃reret
qđ eēt. Rñdit. Ego sū Elizabeth
soror tua. Et illa. Quo hēs so
ror vel vñ vñis. Rñdente illa.

male quidē habuī. s; modo be
ne sum. **A**lepdīs subūxit. Pro
fuit tibi aliquid sāt? **J**ohan
nes. quem tā ardēt dīlexistis?
Rndit illa vere nībil. **Q**uīmbi
astitit: sāt? pat' noster. **B**e
nedict' fuit. **I**pse em̄ genua su
a p me flexit an̄ dēu. **A**pollo
mūs. **C**ū vix aliq's euadat pur
gatoriū: valde me terret q' q'
dam dicūt minimā penā i pur
gatorio: maiore ēē om̄ pena q'
excogitari potest in hoc mūdo
Cesarūs. **R**eq'situs de hoc
verbo a me qdā mgn' thxolo
g' rnt. falsissimū ē. n̄ intelliga
tur de eodē gne penevbi grā. **I**g
nis ille acucior ē n̄o. frigus fri
gore n̄o. et sic de ceteris. **Q**ui
bus a cerciori s; seqntes visio
nes cōcordāt. **C**a. xxxvi.

Quia hoc triēmū puella q'
dā puula nouēvt puto a
noꝝ in mōte scī. **S**aluatoris q'
domus ordinis nostri est i ad
uentu ipsius saluatoris mortu
a est. defūcta vero clara die cō
uentu stante in choro ip̄a cho
rum intrauit. intrās ante alta
re satis profunde inclinauit.
sic in locū suū: vbi stare solita
erat. secedens. **Q**uam iuxta se a
lia puella pene eiusde; etatis
stare videns. et mortuam sci
ens. tāto corpore concussa est

vt notaret. **R**equisita vero a
dñā benigna abbatissa. a cui?
oē audiui q' dicitur? sū. cur ita
i choro ocutet. **R**nt sic asic so
roz. **B**ertrudis in choro vit. et
cū dñs vspis omemoracō fiet
dñe n̄re ad colleām sei trā stās
iux me pstruit. **F**initavō collē
se erigēs abijt. **D**ec fuit cā hor
rois mei. **A**bbissa timēs illu
siones dyabolicas. ait puelle.
Soror. **M**agareta. hoc ei no
mē eāt. si denuo veniet ad te so
roz. **B**ertrud. dic ei. **B**ndicite
Et si rnder; tibi dominus. **I**nter
roga vñ viat vel quid qrat?
Sequenti die illa venit et salu
tata. cū rndiss; dñs. **P**uella s; b
ūxit. **B**ona soror. **B**ertrudis
vñ tali hora venis vel quid a
pud nos queris? **R**espondit il
la ad satisfactionem huc veni
Quia libet tecū i choro susur
raui. semplemie verba pferēs
idcirco in eodē loco iussa sum
satisfacere. vbi me otigit pccā
re. **E**t nisi tibi de eodē vicio ca
ueas eādē penā moriēs sustine
bis. **C**um quarta vice predcō
modo satisfeciss;. ait consoroi
Modo satisfcōne meā opleui
de cetero nō me videb. **Q**uod
ita scūm est. **N**ā ea aspiciente
tēdebat vsus. cū miter mirabili
virtute murū ei? tñscendens.

Ecce tale fuit purgatoriu h⁹
 vgis. **A**pollōi⁹ Non ē sane
 m̄tis q̄ hui⁹ mōi penā oī pena
 huius mūdi dixerit acutiore.
Cesari⁹. De h^o plen⁹ i se q̄n
 ti. ca. disputabit. **M**argareta
 vero ex cōminacōne defūcte sic
 trita ē vt i firmata ad extrēa de
 ueniret. **Q**ue rapta i excessum
 m̄tis. sic iacuit ut oib⁹ defūcta
 videret p⁹ horā reūsa q̄sdā ex
 sororib⁹ i p̄ncīa dñe nre se vi
 disse. q̄sdā se illic nō vidisse te
 stata ē. **D**icebat ec̄. qz ead⁹ glō
 sa vgo. **M**aria coronā i manu
 h̄ret quā. **S**tepp oī⁹ sac̄dotis ec̄
 dicebat. **S**tepp o p̄b⁹ fuit val
 de religiosus. amire caritatiu⁹
 eodē mōte deo p̄dīc̄sq⁹ sororib⁹
 fuit. **V**t at noueis n̄ ec̄ curā
 dū. qumq⁹ morte iustus mori
 at⁹ id. **S**tepp o cū i acutis labo
 rar⁹ ano p̄teito. materia rapta
 i m̄ cerebri tot⁹ sc̄us ē frenetic⁹
 ita vt mltas blasphemias euo
 mer⁹. **D**efūcto eo atq⁹ sepulto
 dñs merita eius volēs oñdere.
 m̄acula ad eius tūbā digt⁹ ē
 opai. **I**nfirmi sic audiui sup̄ il
 lud dormiūta sam surgūt. **A**
 pollom⁹. **N**ūc edisseas q̄ i fidu
 a sunt de purgatorio. **C**esa
 ri⁹. **Q**uibusdā sola carēcia dñe
 visiois purgatoriu ē sic i hoc
 pat⁹ exēplo. **C**. Ca. xxxvij.

Ante hos xij̄ anos mōch⁹
 q̄dā **V**uilhelmus noie
 ap̄d nos defūctus ē. **P**uer q̄dā
 ad ordīnē venit a vere puer qz
 purus et ipollutus. **B**enē nobi
 lis eāt. h̄ vtus m̄tis magis illū
 nobilitabat. **C**ōpleto āno p
 bacōis seqnti die cepit i firmari
 ap⁹ paucos dies scō fine decē
 des expleuit tpa mltā. **Q**ui sta
 ti p⁹ mortē cuida⁹ mōcho ap
 parēs cū de statu suo req̄rētur
 r̄ndit se ec̄ i p̄is. **D**e q̄ wr̄bo cū
 ille tritus fler⁹ et dicēt si tu es i
 penis q̄ nūq̄ peccasti. qd fiet de
 me p̄ccōre. meiq⁹ similibus. **C**ō
 solās cū defūctus ait. **N**oli flere
 qz nllā aliā patior penā n̄ qn
 dū vidi dū. ipa⁹ dilacōez glie
 penā r̄putās nec i meito. **S**ps
 q̄ differt affligit aīa⁹. **E**t adie
 cit. **A**b q̄ claz eit. qd statūi
 et an̄ deuz. **R**ogate m̄qt ex pte
 mea dñm ab b̄tē vt i. ca. oī oēs
 iūgat p me ad tps vt ipe p
 me dicat collcā. sic qz lib̄atōz
 Dicēte mōcho. **V**n eit collcā il
 la. **R**nt de scō **M**ichaele. **M**a
 ne cū visio recitata fuisse dñō.
Henrico abbī nro ipe de eodē
 arch̄gelo statū missa⁹ celebra
 uit i capl opsalniū. **Q**uē ad mo
 dū defūctat ceruus ad fonte⁹ a
 qz. **D**icēdū p vii dies oibus p
 eo iūgēs. **M**ira virt⁹ orōnū

Comodo nūc p̄ore loci sc̄e Ma-
rie stāte i choro cū i vno v̄ficlo
illi⁹ psalmi. De⁹ de⁹ me⁹ ad te
B l. vi. leuēt cor mītar; sepe dē
willhelmu s̄b pallio. b. dei gēit
eis stare osperit cū mlt̄a ḡtula
ciōe dicēte. **N**ō o mō libatus
fū. Eodē tpe p̄d cō mō a chō ap-
pens testatus ē t̄m. vii dieb; se-
fuisse i purgatorio. i. m carētia
dīme vīsiōis. mlt̄a illi de statu
q̄rūdā aīaz reuelās. **A**ppol-
lōi⁹. **S**cō; b⁹ padisus t̄restis
purgatoriū ē. **C**esari⁹. Reuā
si in eo aīe sūt corpib; exute. a
eis vīsiō dei negat̄ idē loc⁹ deli-
cōsus eis ē purgatoriū. Cui cō-
fētire vīdēt. q̄b. f. **B**regori⁹ idp
al. dic̄ s̄b hīs verb. **N**ā sunt q̄
rūdā iustoz aīe q̄ a celesti reg-
no q̄busdā ad huc māsiōib;
differūtur. In q̄ dilacōis dam-
no. q̄ aliud inuīt. n̄ q̄ de p̄fca
iustitia aliq̄mī⁹ habuerūt. Si
cut audiū a q̄dā magno t̄lexo
logo q̄ q̄dā tā iusti sūt ut post
mortē; puniri n̄ mēant̄ nec t̄n
statū dēvīsiōe fruātur. apt̄ pul-
Uerē xīalū. **C**a. xxxviii
Oq̄mur nūc aliquid de
purgatorio. **A**ppollōi⁹. **U**bi
ē purgatoriū. **C**esari⁹. **Q**ntū
ex varijs colligit̄ vīsiōib; i di-
uisis locis hui⁹ mōi. **P**alchasi-
us teste. **B**regori⁹ in calore ter

maaz purgabatur. **M**ōchus
q̄dā sc̄e Eucharīj in rupe q̄daz
iuxta Treuerim post mortē an-
no integro stetit. a aeris icle-
mentia ibidē sustinuisse narra-
tur. **Q**ui vō de purgatorio du-
bitat. scōciā p̄gat. purgatoriū
sancti Patricij intret a de pur-
gatoriū penīs āplius nō dubi-
tat. **A**ppollōm⁹. **V**ellē ali-
q̄d certū nosse de eodē purgato-
rio q̄d vīq̄ cā illius extiterit.
Cesari⁹. **C**ū factus Patri-
ci⁹ gentē illā conūtēt a de p̄is
futuris dubitarēt p̄cib; optinu-
it a deolo cū illū. **E**st autē fossa
humil muro vallata; a sūt ibi
regulares. nō ē p̄ctōr ad dō m̄g-
nus cui alia satisfāciō inungat̄
q̄ ut vna nocte in eodē sit pur-
gatorio. vīlētē itraē p̄missa cō-
fessioe cōicāt. a inūgūt. thurifi-
cāt a instruunt. **V**idēb inq̄unt
hac nocte isult⁹ dēonū a p̄as
horribiles; si nō potēt te ledē
si nom̄ Jhu sēp habueis in ore
Q si dēonib; blādientib; siue ē
rētib; cōfeleris a Jhm iuocāe ne-
glereis p̄ib. **Q**uē in x̄spa ponē-
tes sup fossa; locū claudunt a
mane reūtētes. si nō cōpuerit.
vlt̄r n̄ expectat̄. **M**lti ibi p̄iet
mlti ecia; reuī sūt; q̄z vīsiōes
a p̄d c̄isrib; cōscripte sunt a vo-
lētib; itraē p̄ndūt. **C**a. xxxix.

Nup̄ mōch⁹ qdā ordīnis
nri sic didici ex relacōne
cuiusdā abbis ex licētia ppriā
abbis purgatorū scti Patricij
intrare volēs dissuadentib⁹ fm
mōrē srib⁹ a p̄ore sup margiez
fossē p̄itus ē in vespa. Mor lo
cus ē v̄sus in barat⁹ a ecce dēo
nes: q̄i de abisso bulientes dix
erūt mōcho. Si visitatē ad nos
b̄p̄e crucē cū cullā ad istar cru
cis fōrtā vocātes sic. Quib⁹ rūt
Vestē meā nō depona⁹: patus
sū itraē. patus sū vobiscū otēde
re h̄ nō sine veste p̄fessiois mee
Cūq⁹ tō nocte in hūc mod⁹ cū
eo v̄b⁹ disceptaret nec tñ tan
geret mae i eod̄ loco vbi fueat
dimissus rept⁹ ē. **A**pollōi⁹
Vñ h̄s auctoritatē q̄ p⁹ h̄ac
vitā p̄ctā r̄mittat⁹. **C**esai⁹
Dñs dīc in euā. Qui dixerit ver
bū in sp̄m sctm: nō remittet⁹ ei.
neq⁹ i hac vita neq⁹ i fut̄a. Ex q̄
colligit⁹ q̄ p⁹ mortē p̄ctā v̄ia
lia nec nō i mōrē p̄ctā q̄ pur
gatio cēnt p̄mēda. meitis a
p̄cib⁹ scōrū suffragātib⁹: v̄l orōi
b⁹ elēosimis. alijsq⁹ mie opib⁹
ecclie militātis int̄cedētib⁹ remitt
tāt. vñ Judas machabē⁹ duo
decī milia dīgmas argēti misit
se legit⁹. Iherosolia⁹ p̄ p̄ctis oc
cisorū. h̄c de purgatorio dix
isse sufficiat. Nos etiā scire des

sumē lvi a m̄res talib⁹: p⁹ mor
tē nō idigēt sumē mal⁹ ut i fide
lib⁹: n̄l p̄fūt. **M**edio crī⁹ v̄o lo
m̄s a medio crī⁹ mal⁹ p̄fūt q̄ dē
h̄m̄dr̄nter. Ill⁹ ut cici⁹ liberent⁹
istis ut m̄ci⁹ p̄uian⁹. Quorū
tñ p̄a int̄miabilē. **A**pollōi⁹
Vellē nē audire aliq̄d de glia
iustorū. **C**esai⁹. Pzi⁹ tria de
p̄mis reproborū p̄mittā exēpla
locis suis neglecta. ut sic nig⁹
colore subtracto albus magis
elucescat. **C**a. xl.

Amp̄e sc̄ismatis int̄ Otto
nē a Philippū: reges. Rō
nor. pegrin⁹ qdā de tñsmaris
v̄mēs p̄tib⁹: sclatiniā suā p̄ vi
no qd̄ i ill⁹ p̄tib⁹ fortissimū ē ex
pōns at̄m bibit vt iebat⁹ a mē
te sua alienaret⁹ sic ut mortuū
eū estiarēt. Eadē hora duct⁹ est
sp̄s ei⁹ ad lō p̄ar. Vbi super
puteū igneo op̄ clo tectū. resi
dere osperit ip̄m p̄ncipē tenebr̄
rū. Interi int̄ ceteas aias addu
ct⁹ ē abb. Coeuepe quē ille m̄l
tū salutās cū calice igneo p̄cu
lū sulphureū ei misitavit. Qui
cū bibiss⁹ amoto op̄culo miss⁹
ē in puteū. **P**eregrin⁹ v̄o cū añ li
mā inferliā stat⁹ a tali a vidēdo
tremere. **D**yabol⁹ fortit⁹ clama
uit. Adducite etiā m̄ dñm illū
q̄ foris stat qui sero vestem pe
regriacōis sue p̄ v̄io exponēdo

inebriat⁹ est. Quo audito pe-
grin⁹ ad angelū dñi q̄ eū ad-
duxerat respiciēs p̄misit qz nū-
q̄ inebriaret⁹ dūmodo illa ho-
ra de imminētī piculo liberaret eū.
Qui mox ad se reuſus diē et ho-
rā notauit rediēs qz in terrā su-
am eodē tpe predictū abbatē
obisse agnouit. **E**go eundē ab-
batē Coloniē vidi. Eratqz ho-
mo valde secularis magis se cō-
formans militi q̄ mōacho. **A**-
polloni⁹. Qui hic dediti sūt
ebrietati puto qz ī inferno ma-
le potētur. **C**esari⁹. De hoc
aliud tibi referā exemplū. **T**
Ndyocesi Coloniē. **C**arli.
si non p̄cula Colonia miles q̄
dā erat noīe Rudinger⁹ sic to-
tus dedit⁹ vīno: vt diūsarū vil-
larū dedicacōes tm̄ p̄ter bona
vīna frēq̄ntar. **D**ic cū infirma-
tus moritur⁹ esset filia eū roga-
uit vt infra triginta dies sibi
apparēt. Quo r̄ndēte. hoc fatiā
si poterō expirauit. Post mor-
tē vero filie p̄visū apparēs ait.
Ecce p̄ns sū sic postulasti p̄or-
bat ei vas puū et fictile qd̄ vul-
go cruselinū dicit⁹ seu notatur
ī manu sua ī q̄lī ī tabnis po-
taē solebat. **D**icēte filia pater
qd̄ ē ī vase illo. **R**ndit potus
me⁹ ex pice et sulphurē ofectus
Sep̄ ex illo bibo nec eū epota

revaleo. **S**icqz dispiuit. Et sta-
tū intellexit puella tā ex p̄cedētī
vita q̄ ex pena modicā vel nul-
lā esse sp̄ saluacōis ei⁹. **V**inū
q̄dem hic blāde ingredit⁹ h̄ no-
uissimē mordebit vt coluber. **A**-
polloni⁹. **N**oc ī p̄dicto ab-
bate q̄ īfrudigero īpletū cō-
sidero. **C**esari⁹. **S**clauimā
pegrin⁹ q̄ eundē abbeqz ī p̄mis-
vidit visionē satī mirabilē ad-
memoriā ī reducit. **C**arli.
Hic illō tps q̄ occisus ē
Cōrad⁹ ep̄s. **N**idm̄ lxx
mēsis pegrin⁹ q̄daz ī villa q̄
dā moriēs sclauimā suā sac̄do-
ti legauit aiā suā illi om̄dās
Quā vestē sac̄dos q̄dem susce-
pit h̄ de aniā modicū curauit.
Serui vero siue puei noctibz
se illa tegebāt. **N**ō multo post
idē sacerdos ī ordine nr̄o sc̄us
ē nouit⁹. **N**octe q̄daz ī dormi-
torio iacēs et dormiēs p̄visionē
rapt⁹ ē ad loca penarū. **I**n q̄bz
maxim⁹ erat demonū ocursus
et ocursus. **A**lij aiās adduce-
bāt. **A**lij adductas suscipiebāt.
Alij susceptas tormētis debitis
īmittebāt. **M**agnus illic erat
clamor et tumult⁹ gemitus et
planct⁹. **I**nterim p̄dictus ep̄
scop⁹ claustris infernalibz p̄-
sentat⁹ h̄ p̄nceps tenebrarū vo-
ce lugubri p̄sentātes sic affat⁹

Reducite reducite illū nō em̃;
 noster est innocēter occisus ē
Sacerdos taliā vidēs et pauēs
 Post ostiū se occultauit. **V**i
 dēs dyabolus p̃dictā in angu
 lo quodā sclatūmā dixit. **C**u
 ius est vestis illa? **R**nderūt sac̃
 dotis illius quī stat post ostiū
Quā cum a quodā pegrīno in
 elemosina recepiss̃. nīhil bñfi
 cī amē illius impedit. **A**d qđ
 dyabol⁹ valde occupatī sum⁹
Expediam⁹ nos statim ab illo.
Collēs qz vstē quasi in fetidū
 atqz bulliens līxiūz intīxit.
De qua cū fatiē et collū sac̃do
 tis percussiss̃ ille excitatus fortit̃
 clamauit. **A**dīuate. adīua
 te. **Q**uē cū signo ṽcis cōpescē
 rent. **R**ndit. **E**n morior. **E**n in
 cendor. **T**ūc surgētes inuene
 rūt caput eius totū mustūz. sic
 qz in infirmitoriū deportauerūt
 semiuīuū. **N**ullā enī fecerat de
 eadem negligētia confessiōē.
Apollon⁹ **V**alde terrere de
 bet h̃c visio illos q̃ multas ha
 bēt ecclesias et mltas q̃tidie re
 cipiūt elemosinas et nō deser
 uūt. **C**esari⁹ **N**eqz nos si
 ne timore esse debem⁹. hīs er
 go que tristitie sunt omīssis.
Deniam⁹ ad p̃mīa patrie ce
 lestis. **Ca. xliij.**
In mōasterio sanctī nōmīalū

qđ de ytkirke dicit qđ in Bū
 nensi citate sitūz est. abbatissa
 qdam fuit noīe Irmēdrudis.
Erat em̃ virgo corpe. amatrix
 ymo in domo eadē repatrix di
 sciplic et totius noīe iustitie
Cū vero moritura esset passio
 nem dñi corā se legi fatiebat et
 cū ventū fuisset ad locū illū in
 manus tuas omēdo spūm meū
 ex multa pietate cordis h̃c ver
 ba q̃ ei vltima fuerunt dixit. **O**
 amātissime virozū. **S**tatimqz
 agonizans cū **C**hrīsto et in ma
 nus **C**hrīsti spūm emisit. **Q**ue
 cū post mortē beate **A**czelīne
 apparuisset et illa de statu eius
 sciscitare. **R**ndit. **S**tati in ip
 sa hora qñ amā mea egressa ē
 de corpe fuit ante deū. **E**t illa.
Quare soror nō apparuisti mi
 p̃ hos triginta dies? **R**ndit ab
 batissa. **E**go fui in gloriā et tu
 circa reliqas sanctaz virginū
 vñdē mīlū eas occupata nec
 te volū imp̃dire. **D**ui⁹ sepultu
 ra cuius sororī dñi aq̃ abba
 tissa efficere. p̃eōnla est **D**e
 alia siquidē domo p̃pter religi
 ositatē ab episcopo philippo
 assumpta fuerat eratqz soror **C**e
 sarij mōchi nostri: quodā ab
 batī **P**rumēhis. **Ca. xliij.**
Ec **A**czelina habebat qñ
 dā spiritualem sororē in

cōgregacōe vñice dīlca; Sue cū
mōituā eēt. Rogata est a btā
aczellia ut sibi p⁹ mortē appe
ret. qđ a fecit. Nā cū die qđam
starz in orōne aczellina. soroz
defūcta appns ei in spa ignea.
sciscitātū de suo statu sic lo da
uitico rñt di. Sic audiū⁹. sic
vidi⁹ in cītate dñi vñtū. in cīta
te dei nri cē. Nihil aliud loqn⁹
ocul⁹ ei⁹ s b tracta ē. **A**pollo
m⁹. Satis breuī. satisq; plēit⁹
tā suū pñmū. qđ supne ciuitatis
gliaz ont. **C**esari⁹. Cū moe
tu⁹ eēt btē mēorie dō. mōchus
claustrē cui⁹ vita signis et v
tutib; valde extitit illustris. Da
ta ē p dōe aczelline vna ex tuni
cis eius. Quā cū ppter viri san
cti amorē veneraētur valde ille
quadā die ei apparēs dixit. bō
soroz tunica mea nō ē tibi necē
ria. s; quidā pctor cōnūsus ē i
claustro. Beradus noīne cog
nomēto wasbart. illi dēs eam.
Qđ et fecit. Scīēs hoc frat⁹ ei⁹
cārlis fredericus mōch⁹ n⁹. p
tē sibi dari petiuit ex eadē tuni
ca. Quā ille p mediū scīdens p
tē sibi retinuit reliquā fri trans
misit. Per quā plurime samita
tes apđ nos pfecte sunt. Cum
qñta celeritate iustoz amie ce
los penetrent adhuc alio tibi
pandam exēplo. **C**a. xlv.

Monach⁹ qđaz ordīs nri.
Maltei ciuidā mōcho sibi fa
miliari post mortē apparens in
gloria mltā cū de statu suo re
q̄reretur. Rñdit. Nūq; sagitta
de arcu emissā tā cito volare po
tuit ad locū destinātū. qđ cito
anīa mea de corpore egressa fuit
an⁹ dñi. Nec mīz. **Q**uadragenta
emāms xpō in ordīne fūerat.
ad instar sagitte multos salu
briter vulnerans exēplo recte
cōnūsiōis. pñis sbleuatus cō
tēplacōis. In sagitta tria sūt
lignū. pñe. ferrū. In ligno p
ter fructū. exprimitur boni ope
ris plenitudo. p pñas. gēma.
id est dei et pri dilectō. In ferro
qđ acutum est extrema opun
ctio. **N**ota qđ sagitta nō re
cte ducitur. nisi sit pennata. ne
q; puenire potest ad locum de
stinātū. Sic anīa eciam si fu
erit innumeris operibus bonis
id est de genere bonoz. Sñ de
corata. et ferro acutissimi dolo
ris timore pctor affecta nūq;
tām fine alīs caritatis ad locū
pueniet eterne quietis. De hoc
loco dauid dicit in psalmo.
Quis mībi dabit pñas sicut
columbe. et volabo et requies
cam. **A**ppollonius. Sepe
in spē columbe iustoz; anīe
leguntur celos penetrasse.

Cesarius Vex dicitur naz et
vnu exēplū recēdōri tpe gestū
de hoc tibi referā. **Ca. xlv.**

In ciuitate Būnensi que
dam inclusa erat habitās
religiosa satis atq; deuō. Nec
cū nocte quadā rīmulis celle
sue splendore immitti ēner; et
diē ee putar; territa ppter horas
nō dū d cās surrexit. fenestraz v
sus cīmterū apuit. et ecce iux
caput sepulchri cuiusdā scola
laris recent' illic sepl'ti. miri de
coris feminā staē cōspexit. Glo
ria corpis eius eandē lucē crea
uerat stabatq; colūba mīuea su
p' tumulū: quā illa rapiens mī
sit in sinū suū. Includa vtro lic;
iā itelliger; que eēt tñ cū reue
rēcia q nā for; requisiuit. Cui
illa. Ego sum mat' Christi. et
amīnā scholaris hui' qui vere
martir est tollere vni. Reuera
scholares si innocēter viuūt. et
libenter discūt. martires sunt.
Qz si postea artes doctas in ca
ritate maxime in dei seruicio ex
cuerint. magnā ex hoc mercede
dem cōsequētur de hoc audias
exēplū. **Ca. xlvij.**

In Armisberg monaste
rio ordinis pmonstrēf
sicut audiui a quodā sacerdo
te ei' de cōgregacōis. scriptor
quidā erat Richardus nomine

aglic' nacone. Dic plurimos
libros in eodez cenobio manu
ppria cōscripserat. mercede fūi
laboris p'stolans in cel'. Dic cū
fuisse defunctus et in loco nota
bili sepultus post viginti an
nos tūba eius apta man' ei'
dextera tā integrā tā viuīda est
repta. ac si recent' de corpore
animato fuisse p'scisa. Reliq; ca
ro in puluerē redacta fuit. In
testimoniū tāti mīaculi man'
eadē vsq; hodie in monasterio
reueratur. Bñ erat man' hui'
scriptoris pēnata. Id est opus
ei' caitate iformatū. **Apol
loi.** Satis de' ont i instrum
to: q'ta fuit mīes labris i celo
Cesari. Audi aliud. **ca. xlvij.**

Magister Petrus cantor
Parisiens. verbo. vto et
exēplo plūes edificauerat. Dic
in fōtenella domo ordinis no
stri factus est nouicius. et infr
anū pbacōis defūct' ē et in ca
plo sepultus. Cūq; postea ne
cessitate edificōz corpus eius
eēt trāsserēdū apto sepulchro
tā magnus et tā suauissim' ex
illo odor efferebuit. vt nares o
mīū illius fragrācia reficerent.
Odor ille signū erat eximie ei'
doctrīne. cuius mercede recepe
rat in celo. Quantū vtro gratie
q'tumw glorie doctores siue

p̄dicatores post hāc vitā me
reātur s̄bsequēs s̄mo declarat.

SAcēdōtī cūidā **Ca. xlix.**
ordis p̄mōstratē s̄m hac
q̄ mō fuit exp̄ditione p̄ceptū
erat cō sarracenos cruce p̄di
care. Cūq; in ip̄a p̄dicacōe cor
pali molestia tactus hōiem de
ponēt cūidā socio suo p̄ mo
tē apparuit. Quē cū ille interro
gass̄ quō haberet vel si aliqd
molestie moriēs ptulisset. Rē
dit. Videbat̄ mibi pena mea
satis longa. Cūq; moreretur nō
nisi demones cū me vidi q̄ ani
mā egredientē ceperūt abdu
cere. Ex q̄b; vnus dixit nūq̄ be
ne seruasti p̄fessionē tuā neq;
obediētia abbī tuo p̄missam
Et subiūxit statū alter: nūq̄ p̄
dicasti sincere dñm tuū. id ē ḡ
tis. Et int̄lexi statū accusante
p̄ficiētia q̄ vterq; verū dixisset
Cūq; in hūc modū diuersi di
ūsa cō me p̄ponerēt et ego iā
pos̄it⁹ fuisse; in despatioe eo q̄
non ess̄ q̄ p̄ merēderet maxie
cum circūspiciēs neq; beatā dei
geitricē neq; aliquē angelor.
siue aliorū s̄actorū vidissem: ec
ce xp̄s adueniēs manu tenuit
me dices. Sequere me q̄ tu p̄di
casti me. Nox turbā omīs spī
tuū illoz immūdoz dispuit ad
īstar fumū et ego xp̄m secut⁹ fū

ad gloriā nullā ei aliā penā ex
cepto illo f̄rore pass⁹ fū. **Dijs**
etiā q̄ libent⁹ orāt referā exēplū
satis in cētūū. **Ca. l.**

Quis q̄daz Colomēn̄ h̄
bat illā osuetudinē vt q̄
tiēs solus ess̄ sp̄ oraret. Eundo
ad eccām siue redeūdo vel in cu
ria sua deābulādo āgelicā max
ime rūnabat salutacōnē. Qui
cū mortu⁹ ess̄ cūidā nepti sue
in bitu splēdido apparebat. In
q̄ maxie tñ in caligis et i calceis
sc̄ptū erat p̄ totū versicul⁹. **Aue**
Maria grā plena ac. Qui vt
dixi eundē versiculū deābulādo
freq̄ntauerat crurib; ei⁹ et pedi
b; crebri⁹ insc̄ptus apparebat
Ex hīs q̄ dicta sūt colligit q̄
sic de⁹ sc̄b; q̄litate et mod⁹ p̄uit
p̄ccatū ita remūerat et meritū
maxie in ill̄ mēbris oñdēs sig
nū gl̄e p̄ q̄ illa meret. **Apol**
lom⁹. Vñ est q̄ būana natu
ra tñtū abhorz mortē cū tñta
sit ei a deo glā p̄pata. **Cesa**
rius. Ip̄ rex gl̄e Ihs xp̄s de⁹ et
hō i tñ sc̄dm s̄fualitatē mortē
abhorruit vt timore illius san
guinē sudaret. **Ania** naturalit̄
appetit esse in corpe nec potest
ab illo separi sine magna acer
bitate. **Capi. li.**

Hoc hoc quadriennium
cū prioz cūidā de ordine

regulariū in qdā curte mōste
rii sui hos pites collegissā iam
mensa esset p̄pata. ip̄e t̄nto so
pore cepit affici: ut nisi oī⁹ dor
miret morētur. Qui cū in lecto
se relinassē. mor quidā eius cō
ūsus q̄ alteri grāgie p̄erat dor
mītantī affuit. dicens. Dñe cū li
cēciā v̄a vado. Et ille q̄ vadis?
R̄nt ouersus. Ad dēū vado q̄
mortu⁹ sū in hac hora. Et p̄or
Cū multi p̄fā viri t̄nseāt p pur
gatoriū. Quid ē q̄ tu tāz abso
lute dicis te statū eē itur ad de
um? Ad q̄ ille r̄nt. Nēbāz con
suetudinē ut quo ciēs trāfirem
corā crucifixo hāc dicere oracō
nē. Dñe pillā amāitudinē quā
sustinisti. p̄t me in cruce. maxi
me. q̄n anima tua egressa ē de
corpe tuo. miserē anime mee in
egressu suo. Et exaudiuit orō
nē meā dñs. meiqz misertus ē.
Et dixit p̄or. quō fuit tibi mori
enti? R̄nt videbāt in ī agoniā
q̄ totus mūd⁹ esset lapis vn⁹
et p̄mēt pectus meū. Appol
loni⁹. Verba h⁹ conūsi illi cō
cordāt. qui dicūt nullā penam
in hoc mūdo amariorē sepacōe
corpis et aīe. Cesari⁹. Sicut
alibi dixi. de incertis nō audeo
iudicare. Scio em̄ q̄ viri p̄fā
p̄t vitā futurā q̄nqz valde ar
dētē desiderant mortē.

Capitulum. liij.

Tres iuuenes de citate bū
nēsi cōūfiois grā ad no
uū castz. domū ordinis nri v̄i
entes. ones ibid recepti sūt. Ex
q̄bus vnus Thodericus alter
Būtherus. terci⁹ v̄cabat. Si
ger⁹. Pri⁹ mortuo Būtherus
remīniscēs sue p̄grinacōis et
supne b̄titudinis. ad quā suū
comitē iā vocatū crediderat. q̄ti
die ad illi⁹ tūmē. fleuit. Quē cū
die qdā v̄x de sepulchro h̄is
v̄b̄ allocuta ē. solare frater
cōsolare. q̄ cū venies ad me
Cui⁹ vultū cum abb̄ tristē cer
nēt. et tristicie cāz ab eo req̄rēt
et ille dicē rēnuerz. vix ab eo q̄
dēa sūt extorq̄re potuit paucis
dieb; elaps; p̄cib; vt puto. The
oderici adiutus et ip̄e vocatus ē
illi oūct⁹ in celo. cui p̄ m̄tis
lacrimis ut dēū ē associatū deside
rauit in mōdo. hec a. Sigero bū
ne recitata sunt. Appollōi⁹
Puto q̄ merces iustoz multa
sit in celo. Cesari⁹. Hoc tibi
p̄ndā in seq̄nti caplo. Ca. liij
Onūsus quidā ordinis
m̄gri an̄ paucos ānos de
funct⁹ ē. die qdāz duob; mōa
chis cenobij sui in cōclauī sedē
tib; ille ostio latenter aperto
ingressus ē ad eos. Quoviso
cū terrentē scientes cū mortuū

Ait ille Cognoscitis ne me fr̃
dentib; ill. Bñ te cognoscim?
tu es tal frater noster. ceperūt
eū interrogare de statu q̃rūdaz
anīaz. Quos ille de singul ex
p̃diuit dicens q̃sdā eē male q̃s
dam valde male. quasdā ecīaz
bñ. quasdā valde bñ. Quē cū
ecīā int̃rogassent de gr̃iseis mō
ebis. Rñdit. Prēmīū illor̃ ma
ximū ēa lucēt sicut sol ī regno
celor̃. Hec mibi relata sunt. a
quodam abbē nigrī ordīnis.
Appollōi? Hūc vīsiōi con
cordat. qđ dictū ē sup̃ius ī dī
sti. vij. ca. lx°. Vbi ordo noster
sub mātello btē dei genitricis
ogregatus ē. **C**esari? Ver
dīcis. **A**ppollōi? Q̃ iustis r̃
pmissū ē a dño. Fulgebūt iu
sti sicut sol ī regno pr̃is eorū
nescō vt̃z ītelligēdū sit de cor
pe vel de anima **C**esari? Cor
pa elector̃ post resurrectōē lu
cebūt. ut credim? sicut sol nō
sicut mō lucet sed sicut luxit an
lapsum. Hoc ē septēplīcīt t̃m
ut mō teste **I**saya. Et erit ait
lux lune. ut lux solis a lux solis
septēplīcīt ut lux septē diez
Anima vero multo pl̃ lucebit
q̃ corp⁹. **A**ppollōi? Clari
tate; corpm̃ vellē mibi aliquo
exēplo p̃bari. **C**esari? Vt
em̃ taceā de trāsfīgura cōe dñici

corpis t̃feram tibi exēplum qđ
Mnup audiui **C**a. līij
Agister quidā Parisiēb
īfirmatus cū de gl̃orificacōne
corpm̃ cogitar; a l̃xītās ī cor
de suo dicer; quō poterit eē. ut
corpa ista fictilia a putrida lu
cere possint ī futuro sicut sol.
ad pedes suos quos de opīmē
to erexerat respexit. Et ecce tan
tus splēdor de ill̃ exiuit. ut ocu
li eius reūberati eos ītueri neq̃
rent. **M**orq; ad se reūsus gr̃as
egit xp̃o cui⁹ ṽtute anq̃ morē
tur. ad fidē resurrectōis redu
at⁹ est. **A**ppollōi? Quō po
terit oculi t̃m fulgorē sustinē?
Cesari? Vt dicit Aug⁹. lon
ge erūt tūc alterius potētie q̃
mō nā a ipsi gl̃orificabūtur.
Quī scē recōr **C**a. lv.
Dacōis dñs Dauid mōa
chus claustrē adhuc el̃si ī
corpe sepe sedēs ī labōe ī ip̃m
globū solarē irreūberatis ocu
lis ad istar aquile respexit b⁹
rei testes sunt seniores ñri. qui
ea q̃ dicta sunt sepius viderūt.
Si. n. de? tantā virtutē tribu
it oculis īfirmis. qđ hoc mira
ris de oculis gl̃orificatis? **A**p
pollōi? Dic q̃so. que erit gl̃ia
corpm̃ vel q̃ gl̃oria aīaz **C**e
sari? Vtriusq; h̃is gl̃ia nob̃
īexplicabil̃ est. **C**a. lvi.

Nouissio dicit apostolus omnes resurgemus. Non omnes immutabimur. Soli electi immutabuntur: per glorificationem utriusque hominis. Gloria corporis consistit in quatuor dotibus: id est in subtilitate. claritate. immortalitate. agilitate. Quatuor erunt dotēs corporis: ut omnis eius natura glorificetur. Corpus constat ex quatuor complexionibus: id est sanguine. colera. melancolia. flegmate. que cum quatuor elementis concordant. Sanguis concordat cum aere. colera cum igne. melancolia cum terra. flegma cum aqua. Est adhuc alia horum cum etatibus et temporibus concordantia. quod huic loco non est necessaria. Quicquid enim corpus humanum habet de aere transibit in subtilitatem quod de igne in claritatem. quod de terra in immortalitatem. quod de aqua in agilitatem. De his quatuor dotibus scriptum est. Fulgebunt iusti: et tanquam scintille in arundineto discurrent. Fulgebunt ecce claritas et tanquam scintille ecce subtilitas. Nihil subtilius scintilla. In arundineto discurrent ecce agilitas. discursus agilitate exprimit. Per hoc quod sequitur et regnabunt in eternum: exprimit immortalitas vel impassibilitas. Dotēs vero anime sunt. agnitio. di-

lectio. fruitio. **A**nima beata deum agnoscat. agnitionem diliget. fruetur dilecto. Post resurrectionem generalē septenarius iste trinitati personarum iungetur et felix tunc ille denarius electis repromissus perficietur. Erunt tamen in discipulitate par gaudium ut ait Augustinus. quod non est intelligendum de affectione cordium. sed de rebus de quibus gaudet. Unusquisque ibi gaudebit de gloria alterius. Quod dotēs debeant inaequales esse dicit apostolus. Sicut inquit stella a stella differt in claritate. ita erit et resurrectio mortuorum. **A**pollonius. De die iudicii vellemus nunc aliquid certificari. **C**esarius. De die illo nemo scit quod dies domini sicut fur in nocte id est inopinate et improvisum ita veniet. **A**pollonius. Vbi erit iudicium. **C**esarius. Super vallē Josaphat in aere. **A**pollonius. Quot erunt dies in iudicio. **C**esarius. Quatuor. Quidam ut fume hominum iudicabunt: et saluabuntur fume mali sine iudicio dannabuntur. mediocriter hominum iudicabuntur et saluabuntur. mediocriter mali iudicabuntur: et dannabuntur. **A**pollonius. In qua forma apparebit Christus. **C**esarius. In forma futuri omnibus apparebit sed glorificata.

Apollonius Exhibebit omni
bus eundē vultū. **C**esarius
Rō. Bonis appebit mitis mā
lis terribil. hoc tibi oñdam p
exemplū. **C**a. lyij.

Quia hoc biennū sacros
qdam mortu⁹ est in Bri
fikevilla dyocesi. Coloniēsis
De ordīe tēplariorū nomie
Eimolph⁹ vir satis religiosus
Que de illo dicturus sum ipse
mibi ore suo nō semel. s. sepi⁹
recitauit. Cū adhuc puer esset
i domo matertere sue infirma
tus sacra omunionē suscepit.
Et cū se iungi peteret qbusda
dissuadētibus dilatu⁹ est. sicq
sine eodē sacramēto expirauit
Affuit a agelus dñi qui dixit
Male actu⁹ ē cū puero isto eo
q sine sacra iunctōe obierit.
Et iunxit eū iam tñ amā egre
diēte. Egressam vero dīno vul
tū pñtauit. Quē vultū puer
qsi pvelamē otemplabat⁹ ei⁹
seuerus valde videbat⁹. Et ecce
mox dyabol⁹ affuit. Qui cum
puerū accusare vellet nec eam
inueniret ait ad deū. Dñe puer
iste obulū germano suo fura
bat⁹. Nec vnq̄ inde egit penitē
ciā. Iustus es a iuste iudicare
debes. Non dimittes reatu⁹ q
non restituit ablatū Cui dñs
rñdit. Velles vt pro tantilla

puerū hunc damnare? **M**ea
iustitia nō est absq̄ misericor
dia. **S**upplicatibus pro amā
viginti qtuor semorib⁹ qui in
circuitu sedis erāt culpa remit
titur morq; ad pceptū dī de
ducta i putrū igneū proiecta
est. In quo tantā penam ptu
lit: vt postea verbis explicare
nequir. Post horā ab angelo
a quo missa fuerat extracta iū
presentata est. Cuius faciem
tūc amoto velamine perspicue
vidit tantam familiaritatē io
cunditatē atq; dulcedinē pu
ero exhibens vt eam de oscula
ri potuisset si voluisset. Et cum
ante culpā i humana forma
Christū vidisset. post purga
toriū i diuinitate eundem me
ruit contēplari. Iuxta quē vi
dit gloriōsā eius genitricē i
solio splēdido residentem a i
circuitu eorū multitudinē an
gelorū patriarcharū prophē
tarū apostolorū martirum cō
fessorum virginū aliorūq; iu
storū. **D**yabolus vero timēs
amā p̄dere ait ad deū Bonū
est vt reducat⁹ ad corpus vt a
plius adhuc tibi seruiat. Cui
dñs rñdit. Hoc nō dicis p̄p̄
eius salutē s. p̄pter tuā neq̄tā
Speras enī q p corpus peccā
do cedere possit i ptem tuam.

Data tñ sentēcia anima cōrpi
restituuntur. **M**irātibz cūctis
quī aderāt. q̄ p signa que in
puero viderūt: verbis eius cre
dere cōpulsi sunt. Puer vero cū
amore: cū timore pene patriā
suā: deserens: cōuerfionis grā
ad quādā domum ordinis no
stri venit. Cui⁹ desideriu: cum
ouerfus homo neq̄ ac supb⁹:
quī hōspicio p̄eāt cognouiss̄
eo audiente sic ait. Videte quā
do tales. Barfiones monachi
fuit effecti: statū volūt eē domi
ni nrī. In cuius verbis adeo pu
er scādalisat⁹ est. ut a p̄posito
retiliret. et ad ordinē: tēplāio
rū se trāfferet. **A**pollonius
Multe visiones de cōsumacōe
sclī quotidie recitātur: nescio
si eis fides sit adhibēda. **C**e
sarius. Quia de aduētū. Anti
christi et cōsummacōe sclī
m̄lti sūt decepti. que de eis au
diuī scribē nolui. **F**orte p̄mo
nō forte p̄pter orationes scō
rum iudicij tēpū differt sicut
ex seq̄nti visiōe colligit⁹. **I**viij.
In claraualle sacerdos q̄
dā est. **V**uilhelmus noīe
cuius mēciōe: feci in distinctiōe
octaua. ca. quadagesimono
no. **N**unc diuinitus multa rē
lant. Anno siquidē p̄nti cū in
pratione staret. factus in excels

su mentis. raptus est ad tribū
nal Christi. **A**d cui⁹ dextera ā
gelu: cū tuba stare conspexit.
Quem Christus clara voce cū
ctis celestis patrie exercitibz
audientibus sic allocutus est.
Bucina. **Q**d cū scūm fuiss̄ tam
valida erat vox eiusdē tube vt
totus mūdus quasi foliū de ar
bore tremere videret. Cui⁹
secūdo diceret. Bucina ad buc
se mel. **M**ater misericordie vir
go. **M**aia sciēs mūdū si denuo
bucinar: cōsummarī. ceteris s̄a
ctis tacentibus surgens ad pe
des filij p̄cidit. et vt sētēciā dif
ferri: mūdūq; parceri: cū m̄stā
cia m̄lta supplicauit. Cui⁹ xp̄c
r̄ndit. **M**ater mūdus in tā ma
ligno iā positus est: et sic quo
tidie me suis peccatis irritat vt
vel sētēciā suspendere. vel homi
ni parcerē merito non debeat.
Non solū layci. s; etiā clerici. et
monachi vias suas p̄fus cor
ruperūt. et me de die in diē offē
dūt. **T**ūc illa. **P**arce dīlctē fili mī
et si nō p̄pter illos. saltē p̄pter
amicos meos. **P**ersonas ordi
nis Cisterciens̄ vt se preparēt
Abbtēs nrī hoc anno de capi
tulo generali reuertētes. nob̄
ista retulerūt. **A**pollonius.
Quantū ex hac visiōe collī
go valde malis p̄dest iustorū

cohabitacō **C**esarius Side
cē iusti fuissent in sodomis dñs
multitudinē pepciss. **A**pollo
nius Visio hęc concordat mīa
culo. capituli secundi septime
distinctionis. Vbi ymago dei
gemitrici fudasse dicitur: timo
re imminētis iudicij. **C**esa
rius Die iudicij cē in ianuis. t
remotus p loca. a alia signa
de quib⁹ supra dictū est de cla
rant. **S** valde cōsolatur q sal
uator hīs fieri incipientibus
iustos amonet dicens Leuate
capita vstra. i. exbilarate cor
da qz appropinquat redēp cō
vstra. **C**apitulum. lviij.

Est nemus ergo ingre
di in ciuitatem illam. in
qua nulli sunt terremotus nē
li gēitus vel suspiria. s; dei laus
assidua. In qua nulla pericula
s; securitas firma in qua nō est
mortalitas. s; vita eterna. In
qua rācor nullus. discordia nē
la. s; pax plena. In qua nullus
efurit. nullus fūit. qz sacietas
illic pfectissima. Quatuor hęc
bona in tribus versiculis pphē
ta cōprehendit dicens. Lauda
Iherusalem dñm. lauda deum
tuum. **S**pon. Lauda corde lau
da ore. **Q**uare? Quomā ofor
tauit seras portarū tuarum. Ec
ce securitas. **E**ndixit filiis tuis

in te. **E**cce immortalitas. In de
te a illius longitudo dierū. Qui
posuit fines tuos pacem. **E**cce
pax a cōcordia. Et adipe frumētū
saciat te. **E**cce sacietas. De gau
dio ciuiū hui⁹ btē citati i alio
loco idē dicit psalmista. Sicut
letāciū: omniū hitacō est i te. **C**ō
phēdit breuē qd lōgis smoni
bus explicai nō potēat. **N**ō em
cit leticia qd hic agit. vbi de fi
liorū suscepcoe letamur vel de mu
nē diuitiarū vel bonorū gētulamur.
Quod igit explicai nō potuit. sup
ta qlicūq; similitudine dixit vt po
tuit. Sic letāciū inqt. i. vē letā
ciū vt sit expssio vitatis a non
nota similitudis. vt ibi tāq vni
gemti a patre. i. vire vni gēiti.
Istorū letāciū septiformis est
actio. **V**iuunt vita inuicibili.
sapiūt archana dei. amant deū
a proximum. laudant quod
oculus non vidit. quia sunt
inuicibilia. a quod auris non
audiuit quia sunt in pace qui
etissima. nec in cor hominis as
cēdit. quia sunt incōphēnsibili
a. **H**audēt gaudio ineffabili.
veloces sūt a securi. **B**eatī sunt
illi qui illuc ducēte dño pueni
ūt. **V**bi oīs cogitacō vincit. a
pcta de hēia supant. **V**bi tllis
felicitas accipit. q nulla cōtrī
state perclatur. **A**pollonius?

De Pena et gloria mortuorum

Miseri sunt: qui ad tantam letici-
am non suspirant. **C**esarus
Quia dyalogo nostro finis im-
ponendus est: simile Christum qui
omnis consummationis finis est deprecemur:
ut ea quae tua interrogatione
sive mea ratione confecta sunt:
legentibus necnon et audientibus ad
meritum perficiantur: ut sic edificatio
primorum: nostrorum fructus fiat
laborum. Quod nobis prestare dig-
netur ipse de quo loquimur: dominus
noster Iesus Christus: mundi
redemptor: electorum confrater: rex
angelorum: et ut breuiter conclu-
damus: vita: merces: et leticia omnium
sanctorum: cui cum patre et spiritu
sancto sit laus: honor: et imperium
per infinita secula seculorum Amen

Duodecime distinctionis dy-
alogi miraculorum Cesaris Ci-
serciensis monachi: et per consequens
totius dyalogi finis est felicitas
DEO GRATIAS.

Quidicis exigui stilius au-
torem reticiscens
Ingeror in medium: veluti no-
ua verbum spargens.
Sicut mitis amor terat aspa:
mitius illa
Corrigat: ac mores addat no-
ta vera salubres.

